

**Souhrnná analytická zpráva
k dotačnímu programu
Úřadu vlády ČR
Podpora terénní práce
za rok 2011**

Vypracovali: Veronika Beranská, Zdeněk Uherek
Praha, Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., 2012

Vypracováno na základě objednávky Úřadu vlády ČR, odd. kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny a sekret. Rady vlády pro národnostní menšiny

Autoři: Veronika Beranská, Zdeněk Uherek
Autorská instituce: Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.
Na Florenci 3
110 00 Praha 1

se souhlasem vědecké redakce EÚ AV ČR, v.v.i., ve složení:
doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc. (předseda), prof. PhDr. Jarmila Gabrielová, CSc., PhDr.
Jana Pospíšilová, PhD., doc. PhDr. Lubomír Tyllner, CSc., PhDr. Jiří Woitsch, PhD.

RVO: 68378076

© Úřad vlády České republiky
© Etnologický ústav AV ČR, v.v.i.

Obsah

Obsah.....	3
Obecné informace	4
1) Posouzení lokace, míry stabilizace a kontinuity TP při obecních samosprávách.....	7
2) Začlenění programu TP do činností obecní samosprávy	13
3) Personální kapacita TP.....	23
4) Formování lokální agendy politiky sociálního začleňování romské komunity	41
5) Vyhodnocení výkonu TP ve sledovaném období a obsahu jejich činnosti.....	63
6) Vyhodnocení změn situace klientů v souvislosti s intervencemi TP	67
7) Připomínky a doporučení k nastavení podmínek dotačního programu a k formuláři závěrečné zprávy	69
Literatura	72

Obecné informace

Dotační program Podpora terénní práce je realizován od roku 2000. V současné době je dotace udělována na základě usnesení vlády ze dne 22. prosince 2004 č. 1327, kdy byl program převeden z MPSV na Úřad vlády ČR.

Program je určen obcím, ve kterých se nacházejí vyloučené romské komunity nebo lokality, či je potřeba na jejich území posílit prevenci sociálního vyloučení. Cílem programu je prostřednictvím terénní práce zvýšit sociální kompetence klientů a jejich schopnost adekvátním způsobem řídit svůj život. Finanční prostředky jsou určeny na podporu obcím, které zaměstnávají terénní pracovníky.¹

Zásady a podmínky pro poskytování dotací na program Podpora terénní práce na rok 2011 (dále jen „Podmínky“) byly stanoveny v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., *o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, zákonem č. 273/2001 Sb., *o právech národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů*, nařízením vlády č. 98/2002 Sb., *stanovujícím podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, ve znění pozdějších předpisů*, usnesením vlády ČR ze dne 22. prosince 2004 č. 1327 *k Návrhu vhodného institucionálního zabezpečení programu terénní sociální práce, podmínky pro vypracování a předkládání žádostí o dotaci* a usnesením vlády ČR ze dne 21. prosince 2009 č. 1572 *o Koncepci romské integrace na období 2010–2013*.

Dotace ze státního rozpočtu na program Podpora terénní práce pro rok 2011 byly poskytovány obcím prostřednictvím rozpočtové kapitoly 304 – Úřad vlády ČR.² Dotaci bylo možné čerpat na zabezpečení pracovního místa a činnosti terénního pracovníka, kterého po udělení dotace bude zaměstnávat obec nebo příspěvková organizace obce, zřízená pro tyto účely.³ Dle výzvy Úřadu vlády ČR k podávání projektů měli mít prioritu zejména žadatelé, kteří vstupovali do programu poprvé, dále projekty, které aktivně podporovaly spolupráci obce a terénního pracovníka s jinými institucemi, dále orgány veřejné správy s neziskovým sektorem, a obce, které měly zpracovanou strategii řešení sociální inkluze vyloučených romských komunit/lokalit nebo komunitní plán.⁴ Žádosti o podporu byly podávány do 30. 10. 2010 na speciálně k tomu určeném formuláři.⁵

Úřad vlády ČR v podmínkách pro hodnocení stanovoval mimo jiné, že hodlá podpořit obce, které jsou schopny jasně popsat situaci, návrh jejího řešení a preventivní opatření, které obec přijala nebo plánuje přijmout, aby se zabránilo sociální exkluzi v popsanych lokalitách, resp. komunitách. V projektu se dále požadoval jasný a srozumitelný popis role terénního

¹ Viz též: Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2011. Praha, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny 2012, s. 32.

² Viz Zásady a podmínky pro poskytování dotací na program Podpora terénní práce na rok 2011.

³ Viz Zásady a podmínky pro poskytování dotací na program Podpora terénní práce na rok 2011. V Zásadách bylo též stanoveno, že v případě, že obec realizuje terénní práci prostřednictvím příspěvkové organizace, je podmínkou, aby podpoření této aktivity neinvestiční dotací úřadu vlády ČR vedlo k registraci terénní práce jako sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (Zásady 2011: 1).

⁴ Viz Výzva Úřadu vlády ČR ve spolupráci s Radou vlády pro záležitosti romské komunity k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci dotačního programu podpora terénní práce pro rok 2011.

⁵ Viz Výzva Úřadu vlády ČR ve spolupráci s Radou vlády pro záležitosti romské komunity k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci dotačního programu podpora terénní práce pro rok 2011.

pracovníka v tomto procesu.⁶ Maximální možná výše dotace, o kterou bylo možné požádat na jednoho terénního pracovníka na plný pracovní úvazek po celý kalendářní rok, byla stanovena na 250 tis. Kč. Poskytnutá dotace byla účelovou dotací ke krytí nejvýše 70 % celkových nákladů projektu, na jehož realizaci byla poskytnuta dotace. Finanční spoluúčast obcí byla určena minimálně ve výši 30 % s tím, že obce měly možnost si podat žádost o prominutí finanční spoluúčasti.

Dne 9. 2. 2011 byl zveřejněn seznam třiceti doporučených projektů, které splnily kritéria výběrového řízení⁷ a současně bylo vyhlášeno druhé kolo podávání projektů do výběrového řízení s uzávěrkou 8. 4. 2011 za shodných podmínek.⁸ Do druhého kola bylo podáno celkem 17 projektů a podpořeno bylo 15 projektů.⁹ Výsledek byl zveřejněn dne 18. 5. 2011.

Po odstoupení čtyř obcí z dotačního programu bylo v roce 2011 financováno 43 obcí. Z rozpočtu bylo na dotační program v roce 2011 přiděleno 10 000 000 Kč, rozděleno 9 771 587 Kč a čerpáno 9 579 921 Kč.¹⁰

Předmětem analýzy bylo 43 závěrečných zpráv, které odevzdaly podpořené obce k 15. únoru 2012. V těchto zprávách byly sledovány následující oblasti:

1. stabilita pozice terénního pracovníka na úrovni místní samosprávy;
2. systémové ukotvení programu a formování agendy politiky sociálního začleňování na úrovni obce;
3. pracovní zázemí a příležitosti k profesnímu rozvoji terénních pracovníků;
4. profesní profil TP;
5. průřezové ukazatele programu;
6. plnění ukazatelů v klíčových oblastech romské integrace.

Z těchto oblastí byla též derivována témata pro závěrečnou analýzu, v níž je pozornost v souladu se zadávací dokumentací zaměřena na následující témata:

1. Posouzení míry stabilizace a kontinuity TP při obecních samosprávách;
2. Začlenění programu TP do činnosti obecní samosprávy;
3. Personální kapacita TP;
4. Formování lokální agendy politiky sociálního začleňování romské komunity;
5. Vyhodnocení výkonu TP ve sledovaném období;
6. Vyhodnocení změn situace klientů v souvislosti s intervencemi TP;
7. Připomínky a doporučení k nastavení podmínek dotačního programu a k formuláři závěrečné zprávy.

⁶ Viz Kritéria hodnocení žádostí o poskytnutí dotace na program podpora terénní práce 2011, s. 2.

⁷ Seznam doporučených projektů pro rok 2011 v dotačním programu Podpora terénní práce.

⁸ Viz Druhá výzva k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci dotačního programu Podpora terénní práce pro rok 2011.

⁹ Přehled výsledků zasedání hodnotící komise pro program Podpora terénní práce pro rok 2011 – II. kolo.

¹⁰ Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2011. Praha, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny 2012, s. 32.

Analýza závěrečných zpráv podpořených projektů z programu Podpora terénní práce je realizována od roku 2006, kdy Úřad vlády ČR zahájil v této oblasti spolupráci s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí. Souhrnné analytické zprávy vypracovávala pracovnice této veřejné výzkumné instituce Mgr. Ivana Šimíková.

1) Posouzení lokace, míry stabilizace a kontinuity TP při obecních samosprávách

K posouzení lokace a míry stabilizace a kontinuity TP při obecních samosprávách jsme sledovali několik hodnotících kritérií, které dotváří celkový obraz situace sledovaných lokalit. Tato kritéria jsou znázorněna v následující tabulce:

Tab. č. 1 Obce zapojené do programu v roce 2011 a sledované ukazatele

Obec	Rok zahájení realizace programu	Počet let trvání program u bez přerušení	Počet prac. míst TP zřízených v roce 2011	Počet nově zřízených prac. míst TP oproti předchozím u roku	Počet měsíců výkonu TP v roce 2011	Výše úvazku TP	Typ pracovních o poměru TP
Bílina	2001	11	1	0	12	1,0	PS-D.U.
Brno	2006/ 2010	2	1	0	12	1,0	PS-D.U.
Bruntál	2001	11	1	1	12	1,0	PS-D.N.
Čítoliby	2009/ 2010	2	1	1	3	0,6	PS-D.U.
Český Krumlov	2011	1	1	0	4	1,0	PS-D.U.
Duchcov	2001	11	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Frýdek-Místek	2001	11	2	0	TP1-12 TP2-12	TP1-1,0 TP2-1,0	PS-D.N. PS-D.N.
Haviřov	2009	3	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Hradec Králové	2003	9	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Hranice	2005	7	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Cheb	2004	8	1	0	TP1-12 TP2- 2	TP1-1,0 TP2-1,0	PS-D.N. PS-D.N.
Jablonec	2002	10	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Jaroměř	2003	9	3	1	TP1- 12 TP2 -12 TP3- 9	TP1-TP3 1,0	TP1+TP2- PS-D.N. TP3- PS D.U.
Jeseník	2003/ 2009	3	1	0	11	0,5	DPČ
Jirkov	2011	1	1	1	8	1,0	PS-D.U.
Karviná	2003/ 2006	6	4	0	TP1-TP4 12	TP1-TP4 0,5	DPČ
Kobylá nad Vidnavkou	2010	2	1	0	7	1,0	PS-D.U.
Krásná Lípa	2008	4	1	0	6	1,0	PS-D.U.
Krnov	2001/ 2009	3	2	0	TP1-12 TP2- 12	TP1-0,5 TP2-0,5	DPČ DPČ
Litoměřice	2003	9	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Litvínov	2009	3	7	2	TP1-5 TP2-5 TP3-6,5 TP4-5,5	TP1-TP7 1,0	PS-D.U.

Obec	Rok zahájení realizace programu	Počet let trvání program u bez přerušování	Počet prac. míst TP zřízených v roce 2011	Počet nově zřízených prac. míst TP oproti předchozím u roku	Počet měsíců výkonu TP v roce 2011	Výše úvazku TP	Typ pracovních o poměru TP
					TP5-5,5 TP6-4 TP7-4		
Milevsko	2005	7	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Moravská Ostrava a Přívoz	2011	1	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Moravská Třebová	2003	9	1	0	12	1,0	PS-D.N.
Neratovice	2005/ 2011	1	2	0	TP1-12 TP2- 12	TP1-0,75 TP2-0,75	PS-D.N. PS-D.N.
Nový Bydžov	2006	6	2	1	TP1-12 TP2 -4	TP1-1,0 TP2-1,0 od září 2011	PS-D.N. PS-D.N.
Obrnice	2009	3	2	2	TP1-12 TP2-10	TP1-1,0 TP2-0,5 DPČ 3- 6/2011 1,0 PS 7- 12/2011	TP1+TP2 PS-D.U. DPČ
Opava	2007	5	1	0	12	1,0	PS-D.U.
Pardubice	2002/ 2009	3	1	0	12	1,0	PS-D.U.
Praha 7	2003	9	1	0	12	1,0	PS
Praha 14	2004/ 2010	2	2	0	TP1- 12 TP2- 12	TP1-1,0 TP2-0,5	PS-D.N. PS-D.N.
Ralsko	2011	1	0	1	12	1,0	PS-D.U.
Roudnice n. Labem	2004	8	1	0	7	1,0	PS-D.U.
Rumburk	2009	3	1	0	12	1,0	PS-D.U.
Šluknov	2009/ 2010	2	1	1	TP1-1 TP2-11	TP1-1,0 TP2- 1,0	TP1-PS D.U. TP2-PS D.N.
Tábor	2005/ 2011	1	3	0	TP1-8 TP2-12 TP3-2	TP1-1,0 TP2-1,0 TP3-1,0	PS-D.N. PS-D.N. PS-D.N.
Údrnice	2011	1	1	1	12	150h	DPP
Ústí n. Orlicí	2007	5	1	0	12	1,0	PS-D.U.
Varnsdorf	2003/ 2010	2	2	0	TP1- 12 TP2- 12	TP1-1,0 TP2-1,0	PS-D.N. PS- D.N
Velká Bystřice	2011	1	1	1	5	1,0	PS-D.U.
Vrbátky	2007/ 2011	1	1	0	10	0,7	PS- D.N./D.U.
Znojmo	2008	4	1	0	11	0,5	PS-D.U.
Žďár n. Sázavou	2011	1	2	2	TP1- 7 TP2- 7	TP1-1,0 TP2-0,5	PS-D.U.

Pozn. PS D.U. – pracovní smlouva doba určitá, PS D.N. – pracovní smlouva doba neurčitá, DPP – Dohoda o provedení práce, DPČ – Dohoda o pracovní činnosti

Z přehledové tabulky je patrné, že byla v souladu s podmínkami dotačního programu dána přednost v rámci dotačního řízení menším obcím, které by jinak s ohledem na své finanční možnosti mohly jen s obtížemi bez podpory státu zabezpečit činnost terénních pracovníků.¹¹ Obce jsou rozmístěny v oblastech s vysokou koncentrací romské populace a v oblastech s velkým počtem sociálně vyloučených lokalit. Relativně velký počet obcí byl podpořen na Ostravsku, Jesenicku, ve Šluknovském výběžku a na Mostecku. Vedle toho byla podpořena i větší města, na jejichž území se vyskytuje několik sociálně vyloučených romských lokalit. Byly podpořeny dvě pražské městské části, terénní pracovníci v Hradci Králové a v Pardubicích, v Moravské Ostravě a v Brně. Rozmístění podpořených lokalit ukazuje následující mapa.

Mapa č. 1 Rozmístění obcí podpořených analyzovaným programem

V roce 2011 do programu nově vstoupilo celkem 7 obcí. Jednalo se o Český Krumlov, Jirkov, Moravskou Ostravu a Přívoz, Ralsko, Údrnice, Velkou Bystřici a Žďár nad Sázavou. Po přerušení vstoupily do programu v roce 2011 celkem 3 obce: Neratovice, Tábor a Vrbátky.

Následující tabulka ukazuje délku trvání programu v obcích. Nejdéle je program realizován 11 let, a to ve 4 obcích, nejvíce obcí (18,6 %) se účastní projektu 9 let. V roce 2011 realizovalo program poprvé 7 obcí, tj. 16,2 %.

¹¹ Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2011. Praha, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny 2012, s. 32.

Tab. č. 2 Délka trvání programu v obci

Počet let trvání programu	Počet obcí	Počet v %
1 rok	7	16,2
2 roky	1	2,3
3 roky	7	16,2
4 roky	2	4,7
5 let	3	7,0
6 let	2	4,7
7 let	4	9,3
8 let	3	7,0
9 let	8	18,6
10 let	2	4,7
11 let	4	9,3
Celkem	43	100

Dalším ukazatelem kontinuity programu a míry stabilizace je délka trvání programu v obci. Následující tabulka vypovídá o počtu let trvání programu bez přerušení. Nejdéle bez přerušení se realizoval program 11 let ve 4 obcích (Bílina, Bruntál, Duchcov a Frýdek Místek). Tyto obce jsou tudíž zařazeny do programu od jeho počátku. Déle než 5 let je program realizován v 16 obcích tj. ve 37,3 % obcí.

Tab. č. 3. Počet let trvání programu v obci bez přerušení

Počet let bez přerušení	Počet obcí	Počet v %
1 rok	10	23,2
2 roky	6	13,9
3 roky	7	16,2
4 roky	2	4,7
5 let	2	4,7
6 let	2	4,7
7 let	2	4,7
8 let	2	4,7
9 let	5	11,6
10 let	1	2,3
11 let	4	9,3
Celkem	43	100

Ve zmíněných obcích pracovalo během roku 2011 celkem 66 terénních pracovníků. V 67,5 % obcí bylo zřízeno 1 pracovní místo TP, ve 23 % obcí zařazených do programu byla zřízena 2 pracovní místa TP. Nejvíce pracovních míst bylo v roce 2011 zřízeno v Litvínově, které zabezpečovalo až 7 pracovních míst pro terénní pracovníky. Více viz následující tabulka.

Tab. č. 4 Počet pracovních míst zřízených v rámci programu v obci¹²

Počet míst	Počet obcí	Podíl obcí v procentech
0	1	2,3
1	30	69,8
2	8	18,6
3	2	4,7
4	1	2,3
7	1	2,3
Celkem	43	100

S výše uvedenou tabulkou souvisí i počet nově zřízených pracovních míst TP ve srovnání s rokem předcházejícím, tedy rokem 2010. Jak je z výpočtů patrné, v 72 % sledovaných obcí nebylo zřízeno žádné nové místo TP, v 9 obcích bylo zřízeno 1 nové pracovní místo pro TP. Více viz následující tabulka.

Tab. č. 5. Počet nově zřízených pracovních míst TP ve srovnání s předchozím rokem

Počet míst	Počet obcí	%
0	31	72,1
1	9	20,9
2	3	7,0
Celkem	43	100

K posouzení stability programu výrazně přispívá též personální faktor, především míra fluktuace pracovníků na pozici TP. Jak je z následující tabulky patrné, pouze 53 % terénních pracovníků vykonávalo terénní práce po dobu celého roku. Ve 12 % případů nebyli TP ve funkci déle než čtvrt roku. Pro rok 2011 je nutné vzít v úvahu, že část obcí získala dotaci v II. kole výběru, tj. až v květnu 2011, což samozřejmě zkrátilo dobu realizace projektu. Nicméně fluktuace pracovníků v rozsahu, jaký ukazují závěrečné zprávy, je relativně vysoká.

Tab. č. 6 Počet měsíců výkonu TP ve sledovaném roce

Počet měsíců	Počet pracovníků	%
0,5	4	6,1
1	1	1,5
2	2	3,0
3	1	1,5
4	4	6,1
5	5	7,6
6	2	3,0
7	4	6,1
8	2	3,0
9	1	1,5
10	2	3,0
11	3	4,6
12	35	53,0
Celkem	66	100

¹² V prvním řádku tabulky „Počet míst 0“ se pravděpodobně jedná o mylný údaj autora závěrečné zprávy obce Ralsko. Konečný součet terénních pracovníků v tabulce je nižší o 3 úvazky (63), což vzniklo vystřídáním dvou pracovníků na jedné pozici v obcích Cheb, Šluknov, Tábor.

Dalším údajem souvisejícím s výkonem funkce TP je výše úvazku terénních pracovníků. Jak ukazuje následující přehled, ze 75 % byli terénní pracovníci zaměstnáni na plný pracovní úvazek. Poloviční úvazek pak uvedlo necelých 17 % terénních pracovníků. Trend „nedrobení“ pracovních úvazků TP shledáváme spíše jako pozitivní, přestože do úvahy je třeba zakalkulovat také velikost vyloučené komunity a hloubku sociálního vyloučení v komunitě.

Tab. č. 7 Výše úvazku TP

Výše úvazku	Počet pracovníků	Podíl v procentech
1,0	50	75,8
0,75	2	3,0
0,7	1	1,5
0,6	1	1,5
0,5	11	16,7
Jiný	1	1,5
Celkem	66	100

Z hlediska pracovního poměru jsou terénní pracovníci zaměstnáváni především na základě pracovní smlouvy, a to z 56 % na dobu neurčitou a z 27 % na dobu určitou. Dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti se vyskytly v analyzovaném souboru u necelých 14 % terénních pracovníků. I tento údaj svědčí o poměrně dobrém ukotvení terénních pracovníků z hlediska smluvního vztahu. Znamená to též, že část pracovníků vykonává svou funkci bez ohledu na to, kdy bude distribuována dotace Úřadu vlády ČR. Pracovníci mohou pracovat kontinuálně, což lze považovat za pozitivní trend. Více viz následující tabulka.

Tab. č. 8 Typ pracovní smlouvy TP

Typ pracovního poměru	Počet pracovníků	Podíl v procentech
PS doba určitá	18	27,3
PS doba neurčitá	37	56,1
DPC	8	12,1
DPP	1	1,5
jiný typ	2	3,0
Celkem	66	100

2) Začlenění programu TP do činností obecní samosprávy

Následující přehledová tabulka spolu s hodnotícími kritérii vypovídá o organizačním zařazení terénních pracovníků do struktury obecních úřadů. Jednotlivé ukazatele jsou analyzovány v tabulce podrobněji.

Tab. č. 9 Obce a začlenění TP do obecní samosprávy

Obec	Organizační zařazení TP v OÚ	Zda měl TP formálně stanovené vedení	Pracovní pozice vedoucího TP
Bílina	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Brno	Odbor sociální péče Magistrátu města	ano	vedoucí oddělení odboru soc. péče
Bruntál	Odbor kancelář tajemníka	ano	vedoucí odboru kancelář tajemníka
Citoliby	Úřad městyse	ne	
Český Krumlov	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Duchcov	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Frýdek-Místek	Magistrát města Frýdku-Místku, odbor sociálních služeb, oddělení sociální prevence	ano	vedoucí oddělení sociální prevence – poradce pro národnostní menšiny
Havířov	romský asistent, oddělení sociálních služeb odboru sociálních věcí Magistrátu města Havířova	ano	vedoucí oddělení sociálních služeb
Hradec Králové	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ano	koordinátor etnické a národnostní problematiky
Hranice	MěÚ Hranice, odbor sociálních věcí a zdravotnictví oddělení sociálně-právní ochrany dětí, soc. prevence	ano	vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí, soc. prevence
Cheb	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Cheb	ano	není uvedeno
Jablonec	Odbor humanitní, oddělení soc. služeb a zdravotnictví	ano	vedoucí oddělení soc. služeb a zdravotnictví
Jaroměř	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Jaroměř	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Jeseník	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví MěÚ Jeseník	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Jirkov	Odbor sociálních věcí a školství	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a školství
Karviná	Odbor sociálně-právní ochrany dětí Magistrátu města	ano	vedoucí odboru sociálně-právní ochrany
Kobylá n. Vidnavkou	Kobylá nad Vidnavkou	ano	starostka
Krásná Lípa	Úsek sociální a terénní práce	ano	tajemnice

Obec	Organizační zařazení TP v OÚ	Zda měl TP formálně stanovené vedení	Pracovní pozice vedoucího TP
Krnov	MěÚ Krnov Odbor sociální	ano	vedoucí sociálního odboru
Litoměřice	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Litvínov	Detailované pracoviště OSVŠ	ano	referent oddělení soc. právní ochrany, odboru soc. věcí a školství
Milevsko	Odbor sociálních věcí	ano	vedoucí odboru sociálních věcí
Moravská Ostrava a Přívoz	MěÚ Odbor sociálních věcí, soc. právní ochrana dětí	ano	vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí
Moravská Třebová	Organizační složka města Centrum volného času	ano	tajemník městského úřadu
Neratovice	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ne	
Nový Bydžov	Odbor sociálních věcí a školství	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a školství
Obrnice	pod vedením statutárního zástupce obce - starostky obce	ano	starostka obce
Opava	Odbor sociálních věcí Magistrátu města Opavy	ano	vedoucí odboru sociálních věcí
Pardubice	Magistrát města Pardubic – Odbor komunitních služeb (od 1.1.2011– 1.9.2011) Odbor sociálních věcí (od 1.9. 2011)	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a vedoucí odboru komunitních služeb
Praha 7	Odbor sociální a zdravotnictví, odd. samosprávných a administrativních agend	ano	asistentka pro čin. národnostních menšin MČ Praha 7
Praha 14	Oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany mládeže Odboru sociálních věcí a zdravotnictví	ano	vedoucí oddělení sociální prevence a sociálně právní ochrany mládeže
Ralsko	Služby sociální péče	ne	
Roudnice n. Labem	Odbor sociálních věcí	ano	vedoucí odboru sociálních věcí
Rumburk	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ano	vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví
Šluknov	MěÚ Šluknov sociální odbor	ano	vedoucí sociálního odboru a koordinátor TP a dávkový specialista
Tábor	Odbor sociálních věcí, oddělení sociální prevence	ano	vedoucí oddělení sociální prevence
Údrnice	zaměstnanec úřadu	ne	
Ústí n. Orlicí	Referent odboru sociálních služeb MěÚ Ústí nad Orlicí	ne	
Varnsdorf	Město Varnsdorf - Centrum sociálních služeb	ano	vedoucí terénního programu
Velká Bystřice	Správní odbor MěÚ	ano	místostarosta města
Vrbátky	není	ano	starosta obce
Znojmo	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	ne	

Obec	Organizační zařazení TP v OÚ	Zda měl TP formálně stanovené vedení	Pracovní pozice vedoucího TP
Žďár n. Sázavou	Příspěvková organizace Sociální služby města Žďár nad Sázavou, služba Denní centrum – terénní služba	ano	vedoucí sociálního odboru MěÚ Žďár nad Sázavou

Z výše uvedeného přehledu je patrné, že terénní pracovníci byli nejčastěji organizačně zařazení v rámci odboru sociálních věcí a zdravotnictví, sociálních věcí nebo sociálních služeb. Zejména v malých lokalitách byli též zařazení přímo pod vedení starosty (starostky). Jiné zařazení bylo méně časté. Více viz následující tabulka.

Tab. č. 10 Organizační zařazení TP v rámci úřadu samosprávy

Organizační složka	Počet obcí	Podíl v procentech
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	14	32,5
Odbor sociálních věcí	8	18,6
Odbor sociální/sociálních služeb	5	11,6
Úřad obecně	4	9,3
Odbor sociálních věcí a školství	3	7,0
Kancelář tajemníka/starosty	2	4,7
Odbor sociální péče Magistrátu města	2	4,7
Jiné	4	9,3
Není známo	1	2,3
Celkem	43	100

Terénní pracovníci měli v 86 % ustanoveno formální vedení, které ponejvíce zajišťovali vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví nebo vedoucí odboru sociálních věcí. Na druhém místě se ujímali vedení terénních pracovníků vedoucí dalších oddělení, pod které příslušní terénní pracovníci spadali. Více viz následující tabulky.

Tab. č. 11 Formálně stanovené vedení TP

Formálně stanovené vedení	Počet obcí	Počet v procentech
Ano	37	86,0
Ne	6	14,0
Celkem	43	100

Tab. č. 12 Pracovní pozice vedoucího TP

Pracovní pozice vedoucího	Počet obcí	Počet v procentech
Vedoucí odboru	19	51,4
Vedoucí oddělení	7	18,9
Tajemník/starosta	5	13,5
Jiné	5	10,8
Není známo	1	5,4
Celkem	37	100

Pozn. Celkový počet obsahuje o 6 obcí méně, které nejsou do výčtu zahrnuty, neboť v nich nebyl přidělen vedoucí. Viz tabulka 2.B výše.

Kvalitativní stránka vedení a zázemí TP byla sledována pomocí následujících indikátorů vzdělání, praxe vedoucích TP a způsobu jejich hodnocení. Indikátory lze chápat jako orientační. Bohatost terénní praxe lze zachytit jen velmi obtížně.

Tab. č. 13 Vzdělání, praxe vedoucích TP a způsob hodnocení TP

Obec	Nejvyšší dosažené vzdělání vedoucího TP	Počet let praxe v oboru vedoucího TP	Způsob hodnocení práce TP
Bílina	VŠ	11 let	Hodnocení terénních deníků
Brno	VŠ	25 let	Hodnocení terénních deníků, písemné zprávy
Bruntál	VŠ	19 let	Rozhovor s uživateli služeb TP
Cítoliby			1x za tři týdny provádí kontrolu terénního deníku starosta a místostarostka městyse a 4x za rok předkládá TP zprávu Radě městyse
Český Krumlov	VŠ	16 let	Pravidelně 1 x měsíčně – kontrola terénního deníku, konzultace nastavení cílů a vyhodnocování s vedoucím OSVZ
Duchcov	SŠ	10 let	Měsíční Hodnocení terénních deníků a jednou ročně hodnotící rozhovory s vedoucí OSAZ s TSP
Frýdek-Místek	VŠ	6 let	Čtvrtletní hodnocení písemně. Výsledky jsou spojeny s finančním ohodnocením TP
Havířov	VŠ	11 let	Průběžné vyhodnocování terénních deníků
Hradec Králové	VŠ a VŠ	14m a 28m	Terénní deník, rozbor zásadních kauz, účast nadřízeného při jednání s klienty
Hranice	VŠ	24 let	Hodnocení pracovníka j prováděno 2x ročně písemně i ústně
Cheb	2 osoby 1 VŠ 1 DiS	9 let 13 let	1x za měsíc hodnocení na poradě oddělení
Jablonec	VŠ	6 let	Terénní deník 1x měsíčně a hodnotící rozhovory 1x ročně
Jaroměř	VŠ	2,5 roku	Čtvrtletně – monitorovací zpráva, kontrola vyplnění dat v programu SONIC
Jeseník	SŠ	36 let	Měsíční vyhodnocení terénního deníku, pohovory každý týden, hodnotící dotazník pro klienty
Jirkov	SŠ	25 let	1 x týdně konzultace problémů, 1 x měsíčně hodnocení deníků, 1 x ročně hodnocení uživatelů
Karviná	VŠ	9 let	Rozvrh s uživateli, konzultace s TP ohledně služeb 1xtýdně, 1x měsíčně hodnocení kontaktních knih
Kobylá n. Vidnavkou	neuveдено	Neuveдено	Týdenní pohovory o výkonu práce, vyhodnocování vyřešených problémů klientů dle dotazníku
Krásná Lípa	neuveдено	Neuveдено	1x ročně monitor. zprávy, jednání, 1x měsíčně kniha kontaktů, 1x týdně porady
Krnov	VŠ	11 let	Jednou měsíčně – pohovor TP s vedoucím odboru
Litoměřice	VŠ	12 let	Průběžné informování, řešení problémů, terénní deník
Litvínov	VŠ	14 let	Rozhovory s uživateli hodnocení TP, porady, supervize
Milevsko	VŠ	13 let	Každý měsíc konzultovány souhrnné zprávy o výkonu
Moravská Ostrava a Přívoz	VŠ	25 let	Hodnocení terénních deníků a záznamů 1x týdně
Moravská Třebová	VŠ	19 let	V rámci měsíčních schůzek s TP
Neratovice			Příležitostné hovory s uživateli služby, pravidelné porady odboru cca 1x za 14 dnů, pravidelné porady s neziskovými organizacemi působícími v místě, hodnocení terénních deníků. Každý půlrok pak obsažnější rozhovor vedoucího s TP
Nový Bydžov	VŠ	20 let	Pravidelné zprávy o činnosti a hodnotící pohovory

Obec	Nejvyšší dosažené vzdělání vedoucího TP	Počet let praxe v oboru vedoucího TP	Způsob hodnocení práce TP
Obrnice	SŠ	31 let	1x za 14 dní pohovor se starostkou a kontrola záznamů terénního deníku TP
Opava	VŠ	12 let	Vyhodnocování týdenních přehledů o činnosti a průběžné konzultace. Dále pak pravidelné roční hodnocení TP hodnotícím pohovorem se stanovením cílů do dalšího roku
Pardubice	VOŠ DiS a VŠ	9 let a 15 let	V rámci pravidelných porad a 1x ročně u hodnotícího pohovoru s vedoucí odboru
Praha 7	neuveďeno	26 let	Hodnocení každodenně asistentkou, týdně vedoucím odboru, ročně vnitřním auditem a kontrolním odd. MČ Praha 7
Praha 14	VŠ	15 let	Činnost hodnocena formou interní supervize
Ralsko			Hodnocení terénního deníku
Roudnice n. Labem	VŠ	19 let	Namátková kontrola, informace zastupitelstvu města 1x ročně
Rumburk	VŠ	15 let	Hodnocení terénních deníků, pohovory s klienty TP 2x ročně
Šluknov	SŠ a VŠ	32 let a 8 let	Hodnocení denních záznamů a evaluace ze strany klientů
Tábor	VŠ	11 let	Vyhodnocováno z poznatků v kontaktních knihách a měsíčních zprávách. O činnosti je informována komise pro menšiny, cizince a uprchlíky a zastupitelstvo města
Údrnice			Pravidelné schůzky 1x za 4–6 týdnů a rozhovory s klienty
Ústí n. Orlicí			Supervize vedoucím odboru. Pravidelná účast na poradách s pracovníky OSPOD
Varnsdorf	SŠ	10 let	1 x měsíčně – hodnocení deníků, pracovní porady, 1/2roční a roční hodnotící rozhovory, rozhovory s uživateli služby
Velká Bystřice	VŠ	8 let	Hodnotící schůzka s uživateli TP 1x ročně a měsíční vyhodnocování terénního deníku mezi TP a tajemnicí
Vrbátky	VŠ	6 let	2x ročně zastupitelstvem obce na základě předložené zprávy, 1x měsíčně prostřednictvím hodnotících rozhovorů vedoucího s TP
Znojmo			Měsíční hodnocení terénních deníků. Další hodnocení na poradách s vedoucí projektu – manažerkou prevence kriminality, které probíhají 1–2 x týdně
Žďár n. Sázavou	VŠ	20 let	První měsíc byla denně prováděna kontrola terénního deníku, dále cca 1x za měsíc kontrola knihy kontaktů a terénní knihy, 1x byla provedena kontrola individuálního postupu práce s klientem

Z tabulky je zřejmý kontrast mezi jasně stanovenými indikátory vzdělání a praxe nadřizeného a relativně volně stanoveným indikátorem hodnocení práce TP. Zpravidla je uváděna frekvence hodnocení, v některých případech však absentuje, a forma hodnocení. Zde je uvedeno, na základě jakého ukazatele je práce TP hodnocena (terénní deník, rozhovor, supervize, audit atd.). V některých případech je však ukazatel nahrazen pouze popisem situace, kde se hodnocení odehrává: „na poradě“ apod.

V dalším textu jsou jednotlivé indikátory analyzovány podrobněji.

Tab. č. 14 Nejvyšší dosažené vzdělání vedoucího TP

Vzdělání	Počet vedoucích	Počet v procentech
Vysokoškolské	30	73,2
Středoškolské	6	14,6
VOŠ/DiS.	2	4,9
Neuveдено	3	7,3
Celkem	41	100

Pozn. Počet vedoucích se neshoduje s počtem obcí, neboť v některých obcích nebyl ustanoven žádný vedoucí, v některých obcích však byly uvedeny jako vedoucí i dvě osoby.

Tab. č. 15 Počet let praxe vedoucího TP

Počet let praxe	Počet vedoucích	Počet v procentech
1 rok	1	2,4
2–5 let	2	4,9
5–10 let	10	24,4
11–15 let	12	29,3
16–20 let	6	14,6
21–25 let	4	9,8
26–30 let	1	2,4
31–35 let	2	4,9
36–40 let	1	2,4
Neuveдено	2	4,9
Celkem	41	100

Z tabulky č. 14 a 15 je patrné, že vedoucí TP byli zpravidla vysokoškoláci s dlouholetou praxí. 73,2 % vedoucích TP deklaruje dokončené vysokoškolské vzdělání a dalších téměř 5 % vedoucích jsou diplomovaní specialisté, či absolventi dalších typů vysokoškolských kurzů. Největší počet vedoucích TP měl praxi mezi 11–15 lety (29,2 %) a nezanedbatelný počet měl praxi v rozmezí 5–10 let praxe (24,4 %). Velikost praxe i vzdělanostní charakteristiky lze pokládat alespoň v celkových číslech za příznivé. V závěrečných zprávách byli identifikováni pouze 3 vedoucí s praxí do 5 let.

Poněkud překvapivé je zjištění, že v některých obcích nebyl uveden žádný nadřízený TP. Pravděpodobně se ale jedná o nedorozumění, neboť již tím, že byl s TP uzavřen pracovní právní vztah, TP musí mít vymezenou náplň práce, musí mu být stanoveny dílčí úkoly a z těch se TP zodpovídá odpovědně osobě, která je naopak povinna jeho práci kontrolovat.

Frekvence kontrol TP, jak jsou popsány v závěrečných zprávách, jsou relativně libovolné, stejně jako jejich forma. Odehrávají se v jednotlivých obcích někde s denní, někde až s roční periodicitou. Zpravidla se jedná o nepřímé kontroly prostřednictvím terénních deníků, informací TP na jednáních a poradách, méně často tím, že je vedoucí občasně přítomen jednání TP s klienty, nebo že jsou klienti sami osloveni, aby informovali o jednání s TP. Ze závěrečných zpráv nevyplývá, že by nadřízení ve větší míře prováděli též kontrolu ve vyloučených lokalitách, nebo že by se nadřízení pokoušeli zjišťovat, zda se zde situace mění.

Dalším důležitým indikátorem možností, jaké TP při své práci má, a nepřímo i nástrojů, jaké mu dává k dispozici jeho pracoviště, je technické zázemí, jímž disponuje, a možnosti jeho dalšího kvalifikačního růstu. Základní ukazatele v této oblasti shrnuje následující tabulka.

Tab. č. 16 *Technické zázemí a možnosti profesního rozvoje TP v jednotlivých obcích*

Obec	Technické zázemí pro TP	Zabezpečení profesního rozvoje TP
Bílina	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	V rámci odboru
Brno	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	TP má individuální plán vzdělávání. Aktualizuje se 1x ročně
Bruntál	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	TP má individuální plán vzdělávání. Aktualizuje se 1x ročně
Cítoliby	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Neuvedeno
Český Krumlov	ANO- stůl, telefon NE- vlastní kancelář, doprava	TP má plán vzdělávání. Aktualizuje se 1x ročně
Duchcov	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	Neuvedeno
Frydek-Místek	ANO- stůl, telefon NE- vlastní kancelář, doprava	Profesní rozvoj TP je zabezpečován prostřednictvím vzdělávacích plánů, které jsou sestavovány každý rok
Haviřov	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Neuvedeno
Hradec Králové	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	TP má individuální plán vzdělávání. Aktualizuje se 1x ročně
Hranice	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	TP je zařazen do systému průběžného vzdělávání pracovníků městského úřadu
Cheb	ANO- stůl, telefon NE- vlastní kancelář, doprava	TP absolvuje pravidelné semináře a školení
Jablonec	ANO- stůl, telefon, doprava NE- vlastní kancelář	TP má individuální plán vzdělávání
Jaroměř	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	TP se účastní všech dostupných kurzů a vzdělávání
Jeseník	ANO- telefon NE- stůl, kancelář, doprava	Vzdělávání TP probíhá v souladu s potřebami terénního pracovníka a s jeho finančními možnostmi
Jirkov	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	TP se vzdělávali podle individuálního plánu vzdělávání
Karviná	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	TP měl individuální vzdělávací plán
Kobylá n. Vidnavkou	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	Profesní rozvoj plánován v souladu s potřebami terénního pracovníka
Krásná Lípa	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Aktuální nabídka vzdělávání je sdělována v rámci porad
Krnov	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Neuvedeno
Litoměřice	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Každý rok je vytvořen individuální plán vzdělávání TP. Ten je vyhodnocován 1x ročně
Litvínov	ANO- vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	Vzdělávání TP se konkretizuje dle aktuální nabídky
Milevsko	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Každý rok je vytvořen individuální plán vzdělávání TP. Hodnotící pohovor práce i vzdělávání probíhá 1x za 6 měsíců
Moravská	ANO-	1 x ročně je vytvořen pro TP plán vzdělávacích akcí

Obec	Technické zázemí pro TP	Zabezpečení profesního rozvoje TP
Ostrava a Přívoz	vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	
Moravská Třebová	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Individuální plán vzdělávání na příslušný rok dle nabídky na trhu vzdělávání
Neratovice	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Individuální plán vzdělávání TP je upřesňován v půlročních intervalech při pohovorech s vedoucím TP a TP
Nový Bydžov	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Každý rok je vytvořen individuální plán vzdělávání TP. Jeho plnění je monitorováno prostřednictvím hodnotících pohovorů
Obrnice	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	TP navštěvují semináře a kurzy s tematikou finanční gramotnosti, mediální a probační spolupráce
Opava	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Pravidelné roční hodnocení TP hodnotícím pohovorem se stanovením cílů do dalšího roku, pravidelná nabídka vzdělávání
Pardubice	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	Vzdělávání TP je plánováno 1x ročně u hodnotícího pohovoru s vedoucí odboru. V průběhu roku jsou doplňující školení či kurzy řešeny individuálně a podle potřeby
Praha 7	ANO-stůl, telefon, doprava NE-vlastní kancelář	Vzdělávání TP je řešeno dle potřeby
Praha 14	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	TP má individuální plán vzdělávání. Plán je pravidelně aktualizován
Ralsko	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	TP má sestaven individuální plán vzdělávání
Roudnice n. Labem	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	TP má sestaven individuální plán vzdělávání. Aktualizuje se 1 x za rok v rámci plánu vzdělávání pracovníků MěÚ
Rumburk	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	Individuální plán vzdělávání kontrolován a aktualizován 1x ročně
Šluknov	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	Každý rok je vytvořen individuální plán vzdělávání TP
Tábor	ANO-stůl, telefon, doprava NE-vlastní kancelář	Pracovní postupy se upřesňují při individuálních konzultacích vedoucího s TP nad dostupnými tématy. Školení pak probíhá 1x za měsíc
Údrnice	ANO- telefon NE- kancelář, stůl, doprava	Neuvedeno
Ústí n. Orlicí	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Zvyšování kvalifikace TP probíhá podle potřeby a nabídky vzdělávání
Varnsdorf	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Každý rok je vytvořen individuální plán vzdělávání TP
Velká Bystřice	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Každý rok je vytvořen individuální plán vzdělávání TP
Vrbátky	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon, doprava	Vzdělávání a zvyšování kvalifikace TP se uskutečňuje prostřednictvím měsíčních hodnotících rozhovorů vedoucího s TP
Znojmo	ANO- telefon NE- kancelář, stůl, doprava	Minimálně 2 odborná školení za rok
Žďár n. Sázavou	ANO-vlastní kancelář, stůl, telefon NE-doprava	Není uvedeno

Sumární pohled na technickou infrastrukturu, kterou poskytuje TP obec ve sledovaných lokalitách, ukazuje následující tabulka. Všichni terénní pracovníci měli k dispozici telefon a převážná většina i vlastní stůl, případně vlastní místnost. Příspěvek na dopravu ale

nedostávala více než polovina terénních pracovníků. Otázkou zůstává, nakolik TP pro pohyb v terénu příspěvek potřebovali; tuto informaci formulář závěrečné zprávy nepodává.

Tab. č. 17 Technické zázemí pro TP v obcích s poskytnutou dotací

	Ano	Ano %	Ne	Ne %	Celkem	Celkem %
Vlastní kancelář	34	79,1	9	20,9	43	100
Vlastní stůl	40	93,0	3	7,0	43	100
Telefon	43	100	0	0	43	100
Příspěvek na dopravu	17	39,5	26	60,5	43	100

Z dosavadních analýz, včetně této, vyplývá, že obce snáze poskytnou pro činnost TP i dalších pracovníků technické zázemí, pracovní prostor, přístup k internetu a další technické vybavení, než finanční krytí nákladů, tj. například proplacení cestovného, prostředky na kofinancování nebo další finanční částky. Bylo by velmi užitečné na základě terénního šetření kvalifikovaně specifikovat, proč tomu tak je a s těmito informacemi nadále pracovat při modifikacích nastavení dotačních programů na další rok.

Pro rozvoj a reflexi práce terénního pracovníka je velmi důležitý pohled druhého nezaujatého pozorovatele, který je při nejmenším stejně odborně fundován jako je terénní pracovník sám a stejně tak i možnost profesního růstu, studium nejnovějších oborových poznatků, příkladů dobré praxe a další typy sebevzdělávání. V následujících tabulkách je podán přehled o způsobu hodnocení práce terénních pracovníků a jejich plánovaném profesním rozvoji. Nejčastěji se jednalo o pravidelné konzultace a porady s nadřízenými terénních pracovníků a 1x do roka vypracování individuálních plánů vzdělávání. Více viz následující tabulky.

Tab. č. 18 Přehled způsobu hodnocení práce TP

Přehled způsobu hodnocení	Absolutní četnost	%
Konzultace/porada/rozhovor s vedoucími	24	34,3
Hodnocení terénních deníků	19	27,2
Rozhovory s uživateli/klienty	14	20,0
Monitor. zpráva/přehled o činnosti	7	10,0
Jiné	5	7,1
Namátková kontrola	1	1,4
Celkem	70	100

Pozn. Ve zprávách zmíněné položky značně variovaly. Většinou bylo hodnocení kombinované, např. hodnocení terénních deníků bylo doplněno rozhovorem s vedoucím TP, konzultací či poradou. Vyhodnocení bylo provedeno prostým součtem všech položek, aby bylo zřetelné, které metody je využíváno nejvíce.

Tab. č. 19 Plánování profesního rozvoje TP

Profesní rozvoj	Absolutní četnost	%
Individuální plán vzdělávání 1x ročně	20	42,5
V souladu s potřebami pracovníka, aktuální nabídkou a finančními možnostmi	7	14,9
Hodnotící rozhovory s vedoucími TP	6	12,8
Pravidelné semináře a školení	6	12,8
V rámci odboru/úřadu/oddělení	5	10,6
Žádné	3	6,4
Celkem	47	100

Pozn. Vyhodnocení bylo provedeno prostým součtem všech položek, aby bylo zřetelné, které metody je využíváno nejvíce. V některých obcích bylo použito i více plánování, ve většině však převažoval individuální plán vzdělávání, který se vypracovával s TP 1x ročně.

Z oblasti plánování profesního rozvoje bohužel zcela jednoznačně nevyčteme, zda se TP skutečně školí v oblastech, které jsou pro výkon jejich povolání nezbytné. Téměř s polovinou TP sestavuje zaměstnavatel individuální plán vzdělávání, který je zpravidla jednoletý a je jedenkrát za rok aktualizován. Méně časté je postupovat ad hoc a čekat na nabídku kurzů a školení, případně na formulaci názorů na rozšiřování kvalifikace ze strany TP. Trend předběžného vytvoření individuálního plánu zvyšování kvalifikace na 1 kalendářní rok považujeme za pozitivní. Poskytovateli dotace by však mělo být též zřejmé, co v tomto plánu bylo a zda byl plněn. Důraz by měl být ve zprávě kladen na konkrétní obsah individuálního plánu v hodnoceném kalendářním roce. V údajích o personální kapacitě TP máme sice též informaci o studiu, či dalších vzdělávacích aktivitách TP, s jistotou však nelze tvrdit, že se jedná o stejné aktivity, které jsou zaneseny v individuálním plánu TP pro obce. Propojení by mělo být v závěrečné zprávě zřetelnější. Zároveň doporučujeme ve větší míře aktivně iniciovat takové příležitosti ke vzdělávání, které by mohly bezprostředně výkon funkce TP pozitivně ovlivnit a nejen reagovat na stávající nabídku.

3) Personální kapacita TP

Oblast hodnocení personální kapacity (osobního kapitálu) se dotýká v pojetí závěrečných zpráv zejména délky praxe, pracovní zkušenosti získané v dalších povoláních a kvalifikace terénních pracovníků. Následující přehledová tabulka nabízí základní hodnotící indikátory, jak byly popsány v jednotlivých obcích. Poté následuje podrobnější analytická část, kde jsou jednotlivé indikátory studovány podrobněji.

Tab. č. 20 Obce zapojené do projektu a ukazatele personální kapacity

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
Bílina	17	evidence na ÚP	SŠ maturita	ano	celoživotní vzdělávání- soc.pedagogika	e-learningové kurzy (Word, Exel) - eGON	není
Brno	15	studentka	VOŠ	ano	VŠ-obor řízení sociálních služeb	nenavštěvuje	1x měsíčně 1 h Jednotlivé kasuistiky, typy klientů, rodinné anamnézy, doporučující postupy práce s různými typy klientů, způsoby komunikace, psychohygiena, vztahy na pracovišti atd.
Bruntál	81	prodavač/v edoucí směny	vyučena	ne	není	komunitní plánování soc. služeb	4x ročně 6 hodin Administrativa spolupráce s NNO, motivace klientů, děti a vzdělávání
Cítoliby	69	ÚP	SŠ maturita	ne	není	Ne	1x za 3 týdny 1,5 h jednání s problémovými majiteli a jejich nájemníky
Český Krumlov	4	ÚP	VŠ splňuje vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních	ne	není	1)komunikační dovednosti a zvládnání psychické zátěže v krizových okamžicích klienta 2) zvýšení ekon. gramotnosti	1x za 3 měsíce 2 h Jednání s problematickými klienty- taktika, vyhledávání klientů, získání důvěry klientů a navázání

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
			službách			klíčových soc. pracovníků v soc. službách	kontaktů
Duchcov	98	Okresní úřad Teplice – romský poradce 3 roky	SOU	ne	není	ne	ne
Frýdek-Místek	TP1-67 TP2-120	TP1- mateřská dovolená TP2- terénní pracovníce u NNO	TP1- vyučena TP2- SŠ maturita	TP 1 ano TP 2 ano	TP1 – Zvýšení ekonomické gramotnosti klíčových sociálních pracovníků, Veřejnosprávní činnost. TP2 - Zvýšení ekonomické gramotnosti klíčových sociálních pracovníků	TP1-ne TP2-ne	6x ročně 2 h Kazuistiky klientů, přístup k obtížné situaci některých klientů, motivace k převzetí vlastní odpovědnosti klientů, hranice mezi pracovníkem a klientem, vztahy v týmu
Havířov	32	Policie ČR	SŠ maturita	ne	není	zvýšení ekonomické gramotnosti klíčových soc. pracovníků jako jeden z nástrojů poradenství pro daný kraj	6x ročně 2 h Případová supervize: práce s klienty, podpora a rozvoj dovedností pracovníka, reflexe práce romského asistenta - Rozvojová supervize: zaměření na rozvoj a odborný růst pracovníka, otázky profesionální etiky, hranice, reflexe a sebereflexe vlastní profesní role
Hradec Králové	60	ÚP	SOU	ano	SOŠ – sociální činnost v prostředí etnických minorit	nebyly absolvovány	1x ročně 3 h rozbor některých kauz tzv. pohodových

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
							a problémových inspekce kvality poskytovaných služeb
Hranice	94	Skalagro Skalička od r. 1995 do r. 2004	SŠ maturita	ano	Masarykova univerzita Brno, obor sociální pedagogika - 3. ročník	Syndrom vyhoření, Evropský školící program pro romské mediátory – ROMED, Konference projektu „Proč“ Kappa Help, Mezikulturní dialog - Role médií v integraci cizinců a romů, Pravidelné besedy téma Romská identita SOS dětská vesnička Chvalčov (4x), 2 konference	1x za 2 měsíce 1,5 h Odborná podpora a osobnostní rozvoj Profesní růst Reflexe práce s klienty
Cheb	TP1-95 TP2-95	TP1- pokojská TP2- prodavačka	TP1- vyučena TP2- vyučena	TP 1 ne TP 2 ne	žádné	TP1-ne TP2-ne	1x ročně 8 hodin problematika terénní práce, zákon o soc. službách
Jablonec	104	skladník	vyučen	ne	žádné	ne	2x ročně 4 h Seznámení se s příklady dobré praxe v oblasti výkonu TP v sociálně vyloučených lokalitách libereckého kraje, seznámení se s realizací projektů NZDM v sociálně vyloučených lokalitách libereckého kraje
Jaroměř	TP1-84 TP2-30	TP1- v domácnosti	TP1- vyučena	TP 1 ano TP 2 ano	TP1+TP2+TP3 Kazuistické	TP1- Pedagogický	4x ročně 2 h

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
	TP3-9	stí TP2- v domácí stí TP3- pokladní	s maturitou TP2-VŠ bc. TP3-SŠ s maturitou	TP 3 ano	semináře Motivační rozhovory	asistent, Finanční gramotnost, Životní strategie TP2-motivační rozhovory, životní strategie TP3- to samé + odborná stáž pro TP	Případové studie, problémový klient, burnsyndrom, střet zájmů klient x pracovník x město
Jeseník	83	ÚP, kuchařka, uklízečka	vyučení	ne	není	Prevence syndromu vyhoření	1x za 3 měsíce 1h případová supervize - jednání s obtížným klientem, řešení obtížné životní situace, komunikace mezi uživatelem, pracovníkem a úřady
Jirkov	78	Referent sociálních věcí	SŠ maturita	ano	VOŠ sociální Most	ne	1x za 3 měsíce 3 h Jednání s uživateli služby, střet zájmů, míra osobní angažovanosti, prevence syndromu vyhoření
Karviná	TP1-67 TP2- 47 TP3-91 TP4-26	TP1-ÚP TP2-ÚP TP3- asistent pedagoga TP4-ÚP	TP1- základní TP2- základní TP3-VŠ TP4- základní	TP 1 ano TP 2 ne TP 3 ne TP 4 ne	TP1-SŠ	TP1-TP4 Úvod k individuálním u plánování- základy prevence vzniku závislosti osob na sociální službě Poruchy chování dětí a mládeže Individuální plánování II., Odborná stáž v zařízení Sociálních služeb Karviná	Ne

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
Kobylá n. Vidnavkou	10	ÚP	Vyučen	ne	není	Kurz: Řešení konfliktních situací s klientem Kurz Jednání s agresivním klientem	nejsou
Krásná Lípa	15	Pracovník s dětmi a mládeží	SOU	ano	VOŠ Sociálně právní v Praze	Kurz PSS Prevence syndromu vyhoření Antistresový program	1x měsíčně 2 h Oddělení práce od vlastního života, videoanalýza jednání s klientem Syndrom vyhoření, profesionální přístup etika v sociální práci individuální plánování
Krnov	TP1-19 TP2-4	TP1-Charitní dům Salvator vedoucí pracovníků v sociální péči TP2-ÚP	TP1-VŠ TP2-SŠ	TP 1 ne TP 2 ne	není	TP1-ne TP2-ne	ne
Litoměřice	12	Vyšetřovat el služby kriminální policie a vyšetřování krajského ředitelství Ústeckého kraje	VŠ	ne	není	Práce s menšinami Finanční gramotnost Zákon o sociálních službách	1x za 3 měsíce 1–2 h Umění komunikace s problémovými klienty, problematika etnických menšin, psychohygienu, syndrom vyhoření
Litvínov	TP1-31 TP2-31 TP3-30 TP4-6 TP5-15 TP6-3 TP7-4	TP1-ÚP TP2-ÚP TP3-ÚP TP4-student TP5-terénní pracovník TP6-student	TP1-SŠ mat. TP2-SŠ mat. TP3-SŠ mat. TP4-VŠ TP5-VOŠ TP6-	TP 1-7 ne	nejsou	TP1-TP7 Celkem 6 kurzů Strukturovaná práce s klientem – Kazuistický seminář Typologie klientů a zvládací	1x za 2 měsíce 4 h Obtížné případy klientů Motivace klientů Prevence syndromu vyhoření

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
		TP7-rodíč.dvolená	VOŠ TP7-SŠ mat.			strategie Rizikovní rodiče a rizikové děti Individuální práce s klientem Jak navázat spolupráci s rodinou	
Milevsko	53	studentka Vyšší odborné školy sociální Prachatice	VŠ	ano	Studium na VŠ	Informativní seminář ke Sčítání lidu, domů a bytů 2011 a k nár. projektu MŠMT na podporu inkluzivního vzdělávání Odborná konference Problematika veřejného opatrovnictví Seminář „Sociálně vyloučené a sociálním vyloučením ohrožené romské lokality v Jihočeském kraji“ Kurz „Komunikační dovednosti a zvládání psychické zátěže v krizových okamžicích klienta“	4x ročně 1,5–2 h jednání s problémovými uživateli, vztahy na pracovišti, osobní vzdělávání, otázka hranice ve vztahu úředník-klient
Moravská Ostrava a Přívoz	100	OSVČ	základní	ano	SŠ s maturitou	ne	3x ročně 3 h specifikace práce romského asistenta, negativní pocity, nastavování pravidel a hranic, asertivní chování, prevence syndromu vyhoření, celkem 9

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
Moravská Třebová	108	Odborný pedagogický dozor v organizační složce města	Vyučena	ano	Zvýšení ekonomické gramotnosti klíčových pracovníků a pracovníků v sociálních službách jako jeden z nástrojů poradenství pro romské etnikum v Pardubickém kraji	Úvod do komunikace s problémovými klienty, jednodenní kurz	nejsou
Neratovice	TP1-76 TP2-18	TP1- student TP2-ÚP	TP1-VŠ TP2-SŠ maturita	TP 1 ne TP 2 ano	TP2-VŠ	TP1-ne TP2-kurz základní intervence	nejsou
Nový Bydžov	TP1-4 TP2-není uvedeno	kurátorka pro mládež TP2-není uvedeno	SŠ s maturit ou TP2-není uvedeno	TP 1 ano TP 2 není uvedeno	kazuistické semináře	TP 1 ne TP2-není uvedeno	2x ročně 2 h Střet zájmů pracovníka jako zaměstnanec města proti principům sociální práce
Obrnice	TP1-32 TP2-22	TP1-ÚP TP2- poradce poradenské ho centra Helpdesk	TP1- vyučena TP2-SŠ maturita	TP1-ne TP2- ano	TP2 - Kvalifikační kurz PSS VL (CZ.1.04/3.2.01/ 19.00229)	TP1-ne TP2-ne	nejsou
Opava	55	archivářka, průvodkyně, administrativní pracovnice , samostatná účetní	SŠ s maturit ou	ano	VŠZSP sv. Alžběty v Bratislavě	Motivační rozhovory v sociální práci č.akr.kurz:2010/ 326-PC/SP Zvyšování podílu klienta na podobě služby Akreditováno MPSV č. 2011/0355 - 1	1x za 3 měsíce 2 h prevence syndromu vyhoření, sociální práce s specifickými klienty a vícečetnými rodinami
Pardubice	40	student	VŠ	ne	není	Zvládání agrese – možnosti a limity práce s agresi Dluhové poradenství Komunikace v pracovní praxi	1x za 2 měsíce 2 h Motivace TP pro dlouhodobou práci s uživateli, prevence syndromu vyhoření, role a možnosti práce

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
							TP v rámci úřadu, kasuistiky – řešení konkrétních situací klientů
Praha 7	227	učitelka MŠ	SŠ	ne	není	nejsou	1x měsíčně 1–2 h dle potřeby
Praha 14	TP1-24 TP2-18	TP1- referent příspěvku na péči TP2-v domácnosti	TP1-SŠ s maturitou TP2-SŠ s mat.	TP1-ne TP2-ano	TP2-VOŠ	TP1-Motivační rozhovory při práci s klienty v soc. službách, Praha bezpečně on-line TP2-není uvedeno	nejsou
Ralsko	36	Administrativní pracovníce v soukromé firmě	SŠ s maturitou	ne	nejsou	nejsou	nejsou
Roudnice n. Labem	7	ÚP	SŠ s maturitou	ano	VŠ Bc.	Právo a bydlení Mediace První pomoc Finanční gramotnost Zadluženost české společnosti a související migrace Za branou věznic	1x čtvrtletně 2 h Zvládání stresových situací, Zvládání náročného klienta (agresora, opilého klienta)
Rumburk	227	ÚP	SŠ s maturitou	ne	není	ne	4x ročně 2x2h, 2x3h Profesionalita x kasuistiky, psychohygienu, manipulace komunikace, profesní dilemata
Šluknov	TP1-92 TP2-21	TP1-vedoucí soc.odboru TP2-ÚP	TP1-SŠ s maturitou TP2-SŠ s maturitou	TP1-ano TP2-ano	TP1-VOŠ-veřejnoprávní činnost TP2-dle plánu	TP1-kurz soc.pracovníka TP2-kurz pracovníka v soc.sloužbách	2x ročně 2–3 h spoluzávislost, týmová spolupráce
Tábor	TP1-74 TP2-42 TP3-2	TP1-romská asistentka při Farní	TP1-SŠ s maturitou	TP1-ne TP2-ne TP3-ne	není	TP1-1 kurz Evropský školicí program pro romské	ne

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
		charitě Tábor TP2-část invalid .důchod TP3-odbor soc.věcí	TP2-VŠ TP3-VŠ			mediátory TP2-6 kurzů TP3-1 kurz Komunikační dovednosti a zvládání psychické zátěže v krizových okamžicích klienta	
Údrnice	12	pedagog	VŠ	ne	není	ne	nejsou
Ústí n. Orlicí	52	ÚP	SŠ s maturitou	ne	není	ne	ne
Varnsdorf	TP1-19 TP2-15	TP1- pracovník nízkoprahového zařízení TP2-MD	TP1- základní TP2-SŠ s maturitou	TP 1 – ne TO 2 - ano	TP2-sociálně pedagogická asistence	TP1-finanční gramotnost - Mediátor TP2-finanční gramotnost individuální plánování	2x ročně 3 h Řešení konfliktů, individuální práce s klientem, klima v pracovní skupině, psychohygiena
Velká Bystřice	52	terénní pracovník NNO	SŠ s maturitou	ano	dálkové studium ve vzdělávacím programu „Sociálně právní činnost“ kód 68-41-N/01	Rozšíř si své vzdělání v ekonomické oblasti“ 12seminářů -,Obce a opatrovnictví“ (= 5hod) -,Uplatnění asertivity při jednání s klienty“ (1 den = 6hod)	1x měsíčně 2 h způsob jednání s konfliktním klientem, zlepšení spolupráce s úřady,institucemi i prevence syndromu vyhoření základy asertivního jednání
Vrbátky	39	starobní důchodce	VŠ	ne	není	ne	nejsou
Znojmo	24	ostraha objektu	vyučen	ne	není	Merlin, Zvládání agrese u klienta I. Merlin, Zvládání agrese u klienta II.	nejsou
Žďár n. Sázavou	TP1-7 TP2-5	TP1- úředník probační a mediační služby	TP1-VŠ TP2- základní	TP 1 – ne TP 2 - ne	není	TP1- Zaznamenávání individuálních plánů – 8 hodin TP2- Základy	1x za 3 měsíce 1,5–2 h Případové supervize: problémové

Obec zapojená do projektu	Délka praxe jednotlivých TP v měsících	Zaměstnaní TP před nástupem	Nejvyšší dokončené vzdělání TP	Vzdělává se dále?	Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání TP	Přehled absolvovaných krátkodobých kurzů	TP a supervize: jak často/ v jakém rozsahu/ témata
		TP2-ÚP				sociální patologie 6 h	chování uživatelů, urážky uživatelů směrem k terénnímu pracovníkovi, syndrom vyhoření

Prvním ze sledovaných ukazatelů je délka praxe u jednotlivých terénních pracovníků. Jak napovídá podrobnější tabulka, nejvíce osob (41 %) mělo praxi na obdobné pozici 1 až 4 roky. Dvanáct pracovníků mělo praxi kratší než jeden rok (18 %). 33 % terénních pracovníků uvádělo praxi 4 až 9 let. Raritou v tomto ohledu jsou dva terénní pracovníci, jeden z Prahy 7, druhý z Rumburku, kteří shodně uvedli 227 měsíců, což činí bez jednoho měsíce celých 19 let praxe.

Tab. č. 21 Délka praxe jednotlivých TP

Délka praxe	Počet TP	%
0-11 měsíců	12	18,2
12-47 měsíců	27	41,0
48-107 měsíců	22	33,3
108-167 měsíců	2	3,0
168-228 měsíců	2	3,0
Není uvedeno	1	1,5
Celkem	66	100

Podobným důležitým personálním ukazatelem je zaměstnání terénního pracovníka před nástupem na pozici terénního pracovníka v rámci obce zapojené do programu. Poukazuje nejen na zkušenost s danou profesí, ale i na obeznámenost s aktuální situací, znalost terénu a tematických okruhů, které bude řešit. Jak uvádí následující tabulka, nejvíce osob bylo rekrutováno z evidence úřadů práce (necelých 30 %), méně často pak obsazovaly místa osoby, které již bezprostředně před nástupem na pozici TP pracovaly v sociálních službách (necelých 17 %). Toto číslo by ale mohlo být vyšší, kdyby byl zjišťován údaj dvou zaměstnání před nástupem na pozici TP v rámci obecních úřadů. Pak bychom možná zjistili, že osoby vedené na úřadu práce již v minulosti práci v sociálních službách vykonávaly.

Tabulka nejvyššího dokončeného vzdělání TP vykazuje velkou variabilitu. Největší počet TP má středoškolské vzdělání (42 %) a vysokoškolské vzdělání (21 %). Pouze jeden terénní pracovník uvedl vyučení s maturitou, oproti dalším 13, kteří uvedli pouze vyučení. 6 osob (9 % souboru) uvedlo základní vzdělání. Oproti roku 2010 došlo k poklesu TP se středoškolským vzděláním (50,7 % v roce 2010), ke zvýšení počtu TP s vysokoškolským vzděláním (12,7 % v roce 2010), k poklesu počtu TP s vyučením (28,2 % v roce 2010). Pozitivně lze tedy hodnotit zvyšující se vzdělanostní úroveň TP. Velký vzdělanostní a kvalifikační rozptyl na pozici TP ukazuje, že odborná způsobilost, kterou by měl TP splňovat,

je relativně volně stanovena v podmínkách dotačního programu.¹³ Ukazují to následující dvě tabulky:

Tab. č. 22 Zaměstnání TP před nástupem na pozici TP

Zaměstnání TP před nástupem	Počet TP	%
Evidence na ÚP	19	28,8
Pracovníci soc. služeb	11	16,7
Rodičovská dovolená/v domácnosti	6	9,1
Studium	6	9,1
Pedagogičtí pracovníci	4	6,1
Terénní pracovníci	4	6,1
Prodavač/pokladní	3	4,5
Policie ČR	2	3,0
Část.invalid.důchodce/starobní důchodce	2	3,0
OSVČ	1	1,5
Není uvedeno	1	1,5
Jiné	7	10,6
Celkem	66	100

Pozn. Do kategorie „jiné“ byl zařazen i případ Opavy, kde byly v souhrnné zprávě vyjmenovány 4 profese a případ Jeseníku, kde byly vyjmenovány celkem 3 profese. V ostatních případech se jednalo o tyto kategorie: pokojská, skladník, ostraha objektu, administrativní pracovnice v soukromé firmě a poradce poradenského centra Helpdesk.

Tab. č. 23 Nejvyšší dokončené vzdělání TP

Dokončené vzdělání TP	Počet TP abs.	%
Základní	6	9,1
Vyučen/a	13	19,7
Vyučen/a s maturitou	1	1,5
Středoškolské	28	42,4
Vyšší odborné	3	4,6
Vysokoškolské	14	21,2
Není uvedeno	1	1,5
Celkem	66	100

Důležitým kritériem při posuzování lidského kapitálu v dané oblasti je schopnost a ochota terénních pracovníků se dále vzdělávat. Jak jsou na tom terénní pracovníci v oblasti dlouhodobého vzdělávání a krátkodobých kurzů uvádí následující tabulky. Více než třetina z nich (39,4 %) si zvyšuje kvalifikaci dlouhodobým vzděláváním, čímž je především myšleno studium na středních či vyšších odborných školách nebo vysokých školách. Jak ukazuje následující tabulka, nejvíce inklinují k návaznému dlouhodobému vzdělávání osoby se středoškolským vzděláním. Tato jejich převaha je dána zejména tím, že v souboru je nejvyšší počet středoškoláků. Na druhém místě inklinují k dlouhodobému vzdělávání lidé s výučním listem. Dlouhodobé vzdělávání naopak již nepreferují vysokoškoláci. Za zmínku pak jistě též stojí osoby se základním vzděláním, z nichž se přibližně třetina dále dlouhodobě vzdělává, dvě třetiny pak v dlouhodobém vzdělávání nepokračují. Více viz následující tabulky.

¹³ Odborná způsobilost terénních pracovníků financovaných z dotačního programu Podpora terénní práce se řídí zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Tab. č. 24 Dlouhodobé vzdělávání TP

Vzdělává se dále TP?	Počet TP	%
Ano	25	37,9
Ne	40	60,6
Není uvedeno	1	1,5
Celkem	66	100

Tab. č. 25 Dlouhodobé vzdělávání v závislosti na výši dosaženého vzdělání

Dosažené vzdělání	Dlouhodobé vzdělávání	%	Dlouhodobé vzdělávání	%
	Ano	Ano	Ne	Ne
Základní	2	3,1	4	6,2
Vyučen/a	4	6,2	9	13,8
Vyučen/a s maturitou	1	1,5	0	0
Středoškolské	15	23,1	13	20,0
Vyšší odborné	1	1,5	2	3,1
Vysokoškolské	2	3,1	12	18,4
Celkem	25	38,5	40	61,5

Pozn. Celkový počet terénních pracovníků je snížen o 1 případ, u něhož nebyly diskutované informace uvedeny. Konkrétně se jedná o druhého terénního pracovníka v Novém Bydžově.

Tab. č. 26 Typ probíhajícího dlouhodobého vzdělávání

Dlouhodobé vzdělávání	Počet TP	%
Vysokoškolské	7	28,0
Vyšší odborné	4	16,0
Kazuistické semináře	4	16,0
Středoškolské	3	12,0
Kurz zvýšení ekonomické gramotnosti klíčových soc. pracovníků a pracovníků v soc. službách	3	12,0
Jiné	4	16,0
Celkem	25	100

Z tabulky je patrné, že zejména středoškoláci, kterých je, jak bylo zřejmé z předchozích údajů, v dlouhodobých vzdělávacích kurzech převaha, preferují možnost absolvovat vysokoškolské vzdělání. Preferovány byly školy pedagogické nebo se sociálním zaměřením, což zcela koresponduje s pracovní náplní TP.

V oblasti krátkodobého vzdělávání vykazuje přehledová tabulka č. 20 pestrou škálu vzdělávacích kurzů. V následující tabulce jsou krátkodobé kurzy uvedeny podle četnosti návštěv TP sestupně. Prvních šest kurzů, u nichž je v tabulce uveden počet absolvování 7 terénními pracovníky, má uvedenou vysokou frekvenci návštěvnosti zejména z toho důvodu, že byl realizován v Litvínově, kde působí 7 terénních pracovníků a kde také pravděpodobně uvedené kurzy všichni absolvovali. Údaj zde sice nebyl přesně rozepsán, ale vzhledem k tomu, že zbytek závěrečné zprávy byl rozdělen pro všech 7 pracovníků, lze předpokládat, že se krátkodobých kurzů účastnilo též všech 7 terénních pracovníků.

Tab. č. 27 Přehled krátkodobých kurzů, které TP absolvovali

Krátkodobé kurzy	Počet TP	%
Individuální péče s klientem	7	6,1
Jak navázat spolupráci s rodinou	7	6,1
Kazuistický seminář	7	6,1
Rizikovní rodiče a rizikové děti	7	6,1
Strukturovaná práce s klientem	7	6,1
Typologie klientů a zvládací strategie	7	6,1
Finanční gramotnost	5	4,2
Konferenční aktivity	4	3,5
Motivační rozhovory	4	3,5
Komunikační dovednosti a zvládnání psychické zátěže v krizových okamžicích klienta	4	3,5
Individuální plánování	3	2,6
Zvýšení ekonomické gramotnosti klíčových soc. pracovníků a pracovníků v soc. službách	3	2,6
Životní strategie	3	2,6
Evropský školící program pro romské mediátory–ROMED	2	1,7
Mediace	2	1,7
Odborná stáž	2	1,7
Pedagogický asistent	2	1,7
Základy sociální patologie	2	1,7
Antistresový program	1	0,9
Dluhové poradenství	1	0,9
E-learningové kurzy	1	0,9
Informativní seminář k zabezpečení účasti obyv. na Sčítání lidu, domů a bytů 2011	1	0,9
Informativní seminář k Národnímu projektu MŠMT na podporu inkluzivního vzdělávání	1	0,9
Jak se neutopit v dlužích	1	0,9
Jednání s agresivním klientem	1	0,9
Komunikace v pracovní praxi	1	0,9
Komunitní plánování sociálních služeb	1	0,9
Kurz pracovníka v soc. službách	1	0,9
Kurz soc. pracovníka	1	0,9
Kurz základní intervence	1	0,9
Merlin, Zvládnání agrese u klienta I.	1	0,9
Merlin, Zvládnání agrese u klienta II.	1	0,9
Mezikulturní dialog – role médií v integraci cizinců a Romů	1	0,9
Obce a opatrovnictví	1	0,9
Ochrana před domácím násilím	1	0,9
Poruchy chování dětí a mládeže	1	0,9
Práce s menšinami	1	0,9
Praha bezpečně on-line	1	0,9
Právo a bydlení	1	0,9
Problematika veřejného opatrovnictví	1	0,9

Krátkodobé kurzy	Počet TP	%
První pomoc	1	0,9
Rozšíř si své vzdělání v ekonomické oblasti	1	0,9
Řešení konfliktních situací s klientem	1	0,9
Sociálně vyloučené a soc. vyloučením ohrožené romské lokality	1	0,9
Uplatnění asertivity při jednání s klienty	1	0,9
Úvod do komunikace s problémovými klienty	1	0,9
Úvod k individ. plánování – Základy prevence vzniku závisl. osob na sociální službě	1	0,9
Za branou věznice	1	0,9
Zákon o soc. službách	1	0,9
Zadluženost české společnosti a související migrace	1	0,9
Zvládání agrese – Možnosti a limity práce s agresí	1	0,9
Zvyšování podílu klienta na podobě služby	1	0,9
Jiné	1	0,9
Není uvedeno	1	0,9
Celkem	114	100

Relativně pestrá škála absolvovaných krátkodobých kurzů, z nichž všechny se vážou k problematice terénní práce, ukazuje rozmanitost pohledů, které lze při terénní práci uplatnit, a témat, které TP může řešit. Pro další práci s tématem vzdělávání TP by bylo užitečné mít k dispozici více informací, z jaké nabídky TP vybírali a podle jakého klíče kurzy volili.

Dalším významným tématem pro práci TP jsou supervize, které usměrňují zaměření TP. Jak je uvedeno v připomínkách k závěrečnému formuláři na konci analytické zprávy, někteří autoři závěrečných zpráv uváděli individuální supervizi, někteří skupinovou supervizi. V oddíle závěrečné zprávy věnovaném způsobům hodnocení pak dále TP uváděli individuální supervizi a konzultaci či poradou s vedoucím. Pokud budeme rozlišovat individuální supervizi, kdy se jedná o přímý kontakt supervizora a jednoho pracovníka, lze ji zaměnit s poradou či odbornou hodnotící konzultací s nadřízeným pracovníkem. Bylo by proto vhodné do formuláře zahrnout vedle dotazu na skupinovou supervizi i otázku na supervizi individuální, případně vymezit tyto dva pojmy tak, aby nebyl zaměňován nástroj profesionální reflexe a sebereflexe s externím supervizorem s poradou či konzultací s nadřízenými pracovníky jako interními supervizory.

O počtech terénních pracovníků, u nichž byla uskutečněna supervize, o frekvenci supervizí, jejich délce a tématech pojednávají následující tabulky.

Tab. č. 28 Supervize TP

Supervize TP	Počet obcí	%
Ano	28	65,1
Ne	15	34,9
Celkem	43	100

Tab. č. 29 Jak často probíhá supervize?

Jak často probíhá supervize	Počet obcí	%
1 x za 3 měsíce (4x ročně)	11	39,3
2 x ročně	4	14,3
1 x měsíčně	4	14,3
1 x za 2 měsíce	3	10,7
1 x ročně	2	7,1
6 x ročně	2	7,1
3 x ročně	1	3,6
1 x za 3 týdny	1	3,6
Celkem	28	100

Tab. č. 30 Jak časově rozsáhlá byla supervize?

Délka supervize v hodinách	Počet obcí	%
1	2	7,1
1,5	2	7,1
1–2	2	7,1
1,5–2	2	7,1
2	10	35,8
2–3	1	3,6
3	4	14,3
4	2	7,1
6	1	3,6
8	1	3,6
2 x 2, 2 x 3	1	3,6
Celkem	28	100

Tabulka č. 31 Projednávaná témata supervizí

Témata supervize	Početně v obcích	%
Prevence syndromu vyhoření	10	10,1
Jednotlivé kazuistiky	9	9,1
Jednání s problémovými klienty	8	8,1
Psychohygiena a umění odpočívat	5	5,1
Vztahy na pracovišti/týmová spolupráce	5	5,1
Podpora a rozvoj vzdělávání a dovedností pracovníka	4	4,1
Sřet zájmů klient x pracovník x město	4	4,1
Doporučující postupy práce s různými typy klientů	3	3,0
Motivace klientů	3	3,0

Témata supervize	Početně v obcích	%
Způsoby komunikace/jednání s uživateli	3	3,0
Zvládání stresových situací a negativních pocitů	3	3,0
Asertivní chování	2	2,0
Hranice mezi pracovníkem a klientem	2	2,0
Hranice, reflexe a sebereflexe vlastní profesní role	2	2,0
Otázky profesionální etiky	2	2,0
Profesionální přístup	2	2,0
Přístup k obtížné situaci některých klientů	2	2,0
Reflexe práce s klienty	2	2,0
Jiné	28	28,3
Celkem	99	100

Pozn. Do kategorie „Jiné“ spadala témata zastoupená početně vždy jen jedenkrát. Pro přesnost jsou zde rekapitulována: administrativa, děti a vzdělávání, individuální plánování, individuální práce s klientem, inspekce kvality poskytovaných služeb, jednání s problémovými majiteli a jejich nájemníky, míra osobní angažovanosti, motivace TP pro dlouhodobou práci s uživateli, město proti principům sociální práce, problematika etnických menšin, problematika terénní práce, profesní dilemata, profesní růst, rodinné anamnézy, řešení konfliktů, seznámení se s příklady dobré praxe v oblasti výkonu TP v sociálně vyloučených lokalitách, specifikace práce romského asistenta, spolupráce s NNO, spoluzávislost, střet zájmů pracovníka jako zaměstnance, urážky uživatelů směrem k terénnímu pracovníkovi, videoanalýza jednání s klientem, zákon o sociálních službách, zlepšení spolupráce s úřady, téma dle aktuálnosti.

Formulář závěrečné zprávy neuvádí, odkud supervizoři jsou. Zpravidla se jedná o vysokoškoláky se vzděláním v oboru pedagogiky nebo psychologie.

Ukazatelem personální kapacity je též údaj o věku a genderu terénních pracovníků. Jak ukazují následující počty, věková struktura je rozložena relativně rovnoměrně. Významně je zastoupena skupina ve věku 20–29 let. Tuto skupinu tvoří 24,2 % osob. Nejpočetnější je skupina ve věku 40–49 let (28,8 %). Skupinu mezi 20 až 59 lety tvoří až 94 % terénních pracovníků. Osoby ve věkovém rozmezí 60 až 79 let tvoří pouhá 3 %. Nejvyšší věk má 72 letý terénní pracovník z Údrnic. **Průměrný věk žen terénních pracovníků je 39,5 roku. Průměrný věk mužů terénních pracovníků čítá 44 let.** Z pohledu genderu převažují mezi terénními pracovníky jednoznačně ženy (72,7 %), muži tvoří přibližně jednu čtvrtinu (25,8 %).

Tab. č. 32 Genderová a věková struktura TP dle jednotlivých obcí

Obec zapojená do projektu	Věk TP (v letech)	Gender TP
Bílina	22	Muž
Brno	Neuvedeno	Žena
Bruntál	54	Žena
Cítoliby	54	Žena
Český Krumlov	28	Žena
Duchcov	51	Žena
Frýdek-Místek	TP1-47 TP2-47	TP1-žena TP2-žena
Havířov	39	Muž
Hradec Králové	39	Žena
Hranice	36	Muž
Cheb	TP1-51 TP2-26	TP1-žena TP2-žena

Obec zapojená do projektu	Věk TP (v letech)	Gender TP
Jablonec	45	Muž
Jaroměř	TP1-47 TP2- 29 TP3-20	TP1-žena TP2-žena TP3-žena
Jeseník	44	Žena
Jirkov	40	Žena
Karviná	TP1-47 TP2-32 TP3-52 TP4-32	TP1-žena TP2-žena TP3-muž TP4-žena
Kobylá n. Vidnavkou	54	Muž
Krásná Lípa	24	Žena
Krnov	TP1-39 TP2-20	TP1-žena TP2-žena
Litoměřice	50	Muž
Litvínov	TP1-45 TP2-36 TP3-49 TP4-25 TP5-25 TP6- 22 TP7-25	TP1-žena TP2-muž TP3-žena TP4-žena TP5-žena TP6-žena TP7-žena
Milevsko	27	Žena
Moravská Ostrava a Přívoz	43	Muž
Moravská Třebová	58	Žena
Neratovice	TP1-31 TP2-29	TP1-muž TP2-žena
Nový Bydžov	TP1-50 TP2-není uvedeno	TP1-žena TP2-není uvedeno
Obrnice	TP1-51 TP2-42	TP1-muž TP2-žena
Opava	48	Žena
Pardubice	28	Muž
Praha 7	41	Žena
Praha 14	TP1-44 TP2-32	TP1-žena TP2-žena
Ralsko	38	Žena
Roudnice n. Labem	26	Žena
Rumburk	52	Žena
Šluknov	TP1-26 TP2-50	TP1-žena TP2-žena
Tábor	TP1-29 TP2-46 TP3-43	TP1-žena TP2-žena TP3-žena
Údrnice	72	Muž
Ústí n. Orlicí	52	Žena
Varnsdorf	TP1-41 TP2-35	TP1-muž TP2-žena
Velká Bystřice	38	Žena
Vrbátky	63	Muž
Znojmo	43	Muž
Žďár n. Sázavou	TP1- 44 TP2-51	TP1-muž TP2-žena

Tab. č. 33 Věková struktura TP

Věk	Počet TP	%
20–29 let	16	24,2
30–39 let	13	19,7
40–49 let	19	28,8
50–59 let	14	21,2
60–69 let	1	1,5
70–79 let	1	1,5
Není uvedeno	2	3,1
Celkem	66	100

Tab. č. 34 Genderová struktura TP

Gender	Počet TP	%
Muž	17	25,8
Žena	48	72,7
Není uvedeno	1	1,5
Celkem	66	100

Genderovou strukturu pravděpodobně ovlivňují dva faktory. Jednak, že práce je relativně málo honorována, přestože je náročná, jednak, že je zejména sociální práce stereotypně vnímána spíše jako doména žen než mužů. Tato představa je ale úzce regionální a bylo by vhodné ji odbourávat, neboť genderová pestrost při terénní práci je vysoce žádoucí, zvláště pokud jde o poradenství nebo o zprostředkování pozitivních sociálních vzorů. Klienti přijímají rady a pomoc jinak od mužů a jinak od žen v závislosti na tom, jakého jsou sami pohlaví.

4) Formování lokální agendy politiky sociálního začleňování romské komunity

Tato část analýzy podává přehled o přístupu obce k administrativně-koncepční problematice v oblasti romské komunity. Kritéria uvedená v následující tabulce podávají přehled o existenci koncepčních dokumentů, střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb či jiných plánů sociálního rozvoje, existence Strategie romské integrace (SRI) či jiného koncepčního materiálu cíleného na začleňování vyloučených Romů a zapojení terénních pracovníků do jejich tvorby. Jednotlivé ukazatele jsou dále analyzovány v příložených tabulkách.

Tab. č. 35 Obce zapojené do projektu a ukazatele formování lokální agendy politiky sociálního začleňování romské komunity

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
Bílina	ano	1) Komunitní plán (2008–2010) 2) Strategický plán rozvoje města (2007–2013) 3) Program podpory sociálního začleňování (není časově ohraničen) 4) Strategický plán sociálního začleňování v romských lokalitách 2011–2014 SRI – ano Strategický plán sociálního začleňování v romských lokalitách (2011–2014)	TP-zapojen SRI-TP zapojen Zapojení TP: Hledání a předkládání podnětů Návrhy a zpracování opatření Připomínkování výstupu a dokumentu Pravidelná účast v jednotlivých pracovních skupinách	
Brno	ano	Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období (2010–2013) SRI – ne	TP-nezapojen	
Bruntál	ano	Komunitní plán sociálních služeb (2009–2011) SRI – ano Strategický plán Lokálního partnerství Bruntál (2011–2014)	TP-zapojen SRI-TP zapojen Zapojení TP: Pravidelná účast v pracovních skupinách, bezpečnost, vzdělávání	Revize Strategický plán lokálního partnerství
Čítoliby	ne	SRI – ano Koncepce řešení romské otázky pro rok 2011	TP-nezapojen	
Český Krumlov	ano	2. komunitní plán sociálních služeb na léta 2009–2011 SRI- ano	TP- zapojen Zapojení TP: Účastní se setkání pracovní	

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
		1) 2. komunitní plán sociálních služeb 2) Romové v regionu a městě Český Krumlov 1) 2009–2011 2) 2010–do další aktualizace	skupiny, spolupracuje na tvorbě swot analýz, vypracování opatření, hodnocení, účastní se připomínkování.	
Duchcov	ano	1. Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb města Duchcova (2010–2013) SRI- ne	TP- zapojen Zapojení TP: Pravidelná účast v pracovních skupinách.	Program Prevence kriminality města Duchcova
Frýdek-Místek	ano	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve městě Frýdek-Místek na léta (2011–2013) SRI- ne	TP- zapojen Zapojení TP: Účast vedoucí terénního programu na pracovních skupinách komunitního plánování a pracovní skupině prevence kriminality	
Havířov	ano	Komunitní plán rozvoje sociálních služeb ve městě Havířově (2005–2015) SRI- ano Strategický plán Lokálního partnerství Havířov (2011–2013)	TP- zapojen TP SRI- zapojen Zapojení TP: Pravidelná účast v pracovní skupině, připomínkování dokumentu	
Hradec Králové	ano	3. plán sociálních a souvisejících služeb města Hradec Králové pro období 2010–2012 SRI- ne	TP- zapojen Zapojení TP: pravidelná účast na schůzkách pracovní skupiny, aktivní spolupráce s vedoucím pracovní skupiny při naplňování cílů v oblasti etnik	
Hranice	ne	SRI- ne		Program rozvoje města Hranic na období 2012-2020, který byl schválen zastupitelstvem města Hranic Usnesením 286/2011 – ZM 10 ze dne 15.12.2011 Zapojení TP: Spolupráce na přípravě a projednání SWOT analýzy, situačních analýz, návrhové části, akčního plánu atd.

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
				<p>Připomínkování všech výše uvedených dokumentů, pravidelná účast v pracovní skupině, která se scházela k prioritní ose 4: Bezpečné a přívětivé sociální prostředí, k záměru 4.5</p> <p>Předcházení sociálnímu vyloučení, Opatření 4.5.2 Podpora terénní sociální péče s aktivitami: 4.5.2.1 zachování a posílení terénní sociální práce s romskou komunitou a 4.5.2.2 zajištění sociálního poradenství</p>
Cheb	ano	<p>Komunitní plán rozvoje sociálních služeb ve městě Chebu (2010–2013)</p> <p>SRI- ano Strategický plán Lokálního partnerství města Chebu (2010–2012)</p>	<p>TP- zapojen TP SRI- zapojen</p> <p>Zapojení TP: Konkrétní náměty na přijetí určitých opatření, které vycházely z jejich znalostí v terénu a sociálního prostředí navštěvovaných rodin</p>	
Jablonec	ano	<p>2. Komunitní plán rozvoje sociálních služeb města Jablonec nad Nisou (2012–2015)</p> <p>SRI- ne</p>	TP- nezapojen	
Jaroměř	ano	<p>Plán rozvoje sociálních služeb na Jaroměřsku pro období 2010–2012 schválený Zastupitelstvem města</p> <p>SRI- ne</p>	TP- zapojen	<p>Metodika realizace plnění Veřejné zakázky v části terénní sociální práce - Podpora sociální integrace obyvatel vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji II</p> <p>Zapojení TP: Pravidelná účast na pracovních skupinách TP1 vedoucí „pracovní skupiny č. 4 Osoby a rodiny ohrožené sociálním vyloučením“</p>
Jeseník	ano	<p>Komunitní plán sociálních služeb a služeb souvisejících na Jesenicku pro roky 2011–2013</p>	TP- zapojen	<p>lokální partnerství, NAPSI</p> <p>Zapojení TP:</p>

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
		SRI- ano Strategický plán lokálního partnerství Jesenicko 2010 (2010–2014)		Účast v pracovní skupině
Jirkov	ne	SRI- ano Strategický plán lokálního partnerství Jirkov (2011–2012)	TP nezapojen	
Karviná	ano	1) Komunitní plán rozvoje sociálních služeb statutárního města Karviná 2) Lokální akční plán sociálního začleňování statutárního města Karviné 3) Integrovaný plán rozvoje města pro IOP 1) 2003–2011 2) 2007–2011 3) 2008–2015 SRI-ano Inkluze slabých sociálních skupin do občanské společnosti (2005–2011)	TP- zapojen Zapojení TP: Účast na jednáních pracovní skupiny „Sociálně handicapované osoby“, kde svými podněty byli nápomocni při tvorbě nového Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb statutárního města Karviné	
Kobylá n. Vidnavkou	ano	1) Komunitní plán sociálních služeb na Jesenicku na období let 2007–2010 2) Komunitní plán sociálních služeb a služeb souvisejících na Jesenicku pro rok 2011–2013 SRI- ano Strategický plán lokálního partnerství Jesenicko 2010 (2010–2014)	TP- zapojen	Lokální partnerství Zapojení TP: Účast v pracovní skupině
Krásná Lípa	ano	PRSS obce Krásná Lípa SRI- ano Strategický plán romské vyloučené lokality Šluknovsko	TP- zapojen	Plán prevence kriminality Komunitní plánování na Šluknovsku Zapojení TP: sběr dat, účast v pracovní skupině
Krnov	ano	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Krnova (2009–2012) SRI- ano Koncepce prevence	TP- zapojen Zapojení TP: Účast v pracovních skupinách, monitoruje plnění plánu rozvoje sociálních služeb.	

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
		kriminality města Krnova (2009–2011)		
Litoměřice	ano	3.komunitní plán sociálních služeb města Litoměřice na období let 2010–2013 SRI- ne	TP- zapojen Zapojení TP: TP je členem pracovní skupiny komunitního plánování sociálních služeb „Osoby v přechodné krizi, ohrožené drogou a etnické menšiny“. Pravidelně se účastní jednání pracovní skupiny, podílel se na zpracování opatření 3.KPSS a jeho připomínkování.	
Litvínov	ano	1) Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb města Litvínova na roky 2010–2013 2) Akční plán lokálního partnerství 2011 SRI- ano Akční plán lokálního partnerství 2011	TP- zapojen	1) Metodika sociální práce pro rodiny s dětmi, pro práci s dalšími cílovými skupinami 2) Vnitřní pravidla pro poskytování pomoci 3) Pravidla pro podávání stížností 4) Metodika provozních činností služby pro rodiny s dětmi 5) Metodika systému Prostupného bydlení Zapojení TP: Návrhy jednotlivých metodik Připomínkování metodik Pravidelná účast na pracovních setkáních
Milevsko	ano	Plán rozvoje sociálních služeb Milevsko (2008–2013) SRI- ano , ale pouze v rámci Plánu rozvoje sociálních služeb Milevsko	TP- zapojen Zapojení TP: účast na pravidelných setkáních pracovních skupin, účast na zpracování opatření, připomínkování dokumentu	
Moravská Ostrava a Přívoz	ano	3. Komunitní plán sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2011–2014	TP- nezapojen	

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
		SRI- ne		
Moravská Třebová	ano	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Moravské Třebové (2012–2015)	TP- nezapojen	
		SRI- ne		
Neratovice	ano	Program sociálního a ekonomického rozvoje (2004–2011)	TP- nezapojen	
		SRI- ne		
Nový Bydžov	ano	Komunitní plán sociálních služeb Mikroregionu Novobydžovsko 2011–2012 SRI- ano Koncepce romské integrace v Novém Bydžově 2010 – 2014	TP- zapojen TP SRI- zapojen	Koncepce prevence kriminality Města Nový Bydžov 2010–2012 Zapojení TP: Činnost v pracovních skupinách Osobní zkušenosti z terénu Připomínkování dokumentu
Obrnice	ano	Základní strategie sociálního začlenění vyloučených romských lokalit/komunit a sociálně vyloučených a sociálně ohrožených obyvatel (2009–2013) SRI-ano Strategický plán sociálního začleňování 2011–2013	SRI- TP zapojen Zapojení TP: Pravidelné setkávání skupiny lokálního partnerství a připomínkování k vytvoření strategického dokumentu pro rok 2011–2013, sběr místních dat a doplňování údajů obohacených praxí	Projekt RESTART – OP LZZ Zapojení TP: Spolupráce s pracovníky poradenského pracoviště HELP DESK při komunikaci s cílovou skupinou
Opava	ano	Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb Statutárního města Opavy na období 2011–2013 SRI- ne	TP- zapojen	Návrh komunitního plánu rozvoje sociálních služeb a souvisejících aktivit Statutárního města Opavy na období 2014–2016 Zapojení TP: Pravidelná účast na pracovních skupinách, tvorba opatření, možnost připomínkování dokumentu
Pardubice	ano	Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb města Pardubic na období 2008–2011 Program prevence kriminality na rok 2011	TP- zapojen SRI- TP zapojen Zapojení TP: Účast na setkáních, navrhování a vypracování	

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
		SRI- ano	strategií řešení problematiky Romů, připomínkování koncepčních materiálů, naplňování cílů pracovních skupin	
Praha 7	ano	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Prahy 7 na období 2010–2014 SRI- ano Souhrn aktivit práce s národnostními menšinami realizovanými v rámci MČ Praha 7	TP- zapojen	1) Pobyt dětí z ohrožených rodin 2) Počítačové kurzy pro seniory 3) Azylový dům Otevřené srdce 4) Projekt YMCA 5) Ubytování klientů z Prahy 7 v rámci sociálního bytu Zapojení TP: Pravidelná účast v pracovních a koordinačních skupinách, Návrhy řešení, individuální porady
Praha 14	ano	Komunitní plán sociálních služeb ve správním obvodu Praha 14 na období 2012–2014 SRI- ne	TP- nezapojen	
Ralsko	ano	1) Komunitní plán sociálních služeb města Ralsko 2010–2015 2) Monitoring a doplnění komunitního plánu sociálních služeb města Ralsko 2010–2015 SRI- ne	TP- zapojen Zapojení TP: Pravidelná účast na pracovních skupinách Připomínkování dokumentu	
Roudnice n. Labem	ano	Komunitní plán sociálních služeb 2010–2012 SRI- ne	TP- zapojen	Bytová koncepce města Podmínky výkonu Veřejné služby, které jsou součástí smlouvy o výkonu VS Zapojení TP: Připomínkování, návrh podmínek VS Návrh podmínek přidělení bytů sociálního bydlení
Rumburk	ano	Strategický plán lokálního partnerství Šluknovsko 2010–2012	TP- zapojen Zapojení TP:	

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
		SRI- ne	Zpracování statistiky sociálně vyloučených osob a rodin	
Šluknov	ano	Strategický plán rozvoje služeb a jiných činností Šluknov 2011–2013 SRI- ne	neuveдено	
Tábor	ano	Strategický plán rozvoje mikroregionu Tábořsko 2007–2013 SRI- ano Strategie integrace romské komunity města Tábora 2010–2012	TP1- zapojen SRI- TP zapojen Zapojení TP: U strategie integrace se TP podíleli na jejím připomínkování	Komunitní plán sociálních služeb v Táboře 2007–2009 Zapojení TP: U komunitního plánu byla terénní pracovnice členem pracovní skupiny a přímo se podílela na tvorbě tohoto dokumentu
Údrnice	ne	SRI- ne		
Ústí n. Orlicí	ano	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, Komunitní plán 2010–2013 SRI- ne	TP- zapojen Zapojení TP: Pravidelná účast v pracovních skupinách	
Varnsdorf	ano	Plán rozvoje sociálních služeb pro Šluknovský výběžek 2009–2013 SRI- ne	neuveдено	
Velká Bystřice	ne	SRI- ano Strategie řešení sociální inkluze vyloučených romských komunit/lokalit města Velká Bystřice pro léta 2011–2013	TP- nezapojen	
Vrbátky	ne	SRI- ano Rámcový plán sociální integrace romské komunity pro období 2009–2011	SRI- TP zapojen Zapojení TP: Podíl na zpracování dokumentu, připomínkování dokumentu, pravidelná účast v zastupitelstvu obce při schvalování	
Znojmo	ano	Komunitní plán sociálních služeb Znojemska KPSS na rok 2011 SRI- ne	TP- zapojen Zapojení TP: Člen pracovní skupiny etnické menšiny, návrhy priorit komunitního plánu	
Žďár n.	ano	Komunitní plán sociálních	TP- nezapojen	

Obec	Existence koncepčního dokumentu	Přehled strategických dokumentů přijatých na obecní či regionální úrovni	Přehled úrovní a zapojení TP do jejich tvorby	Začlenění TP do dalších aktivit na úrovni obce
Sázavou		služeb Města Žďár nad Sázavou 2008–2013 SRI- ne		

Tabulka 35 ukazuje přístupy obcí k začleňování TP do aktivit při přípravě a realizaci strategických dokumentů. Je z nich zřetelné, že vedení odborů a obcí má v této oblasti odlišná očekávání a nároky na činnost TP, diferencovaně přistupuje i k terénní práci a má odlišné představy o úloze TP ve struktuře příslušného úřadu. V některých lokalitách TP koncepční činnosti nezatěžují, jinde se naopak snaží využít jejich terénních zkušeností. Bylo by jistě zajímavé vyhodnotit, jak se k této otázce staví sami TP a jaké jsou se zapojením TP do koncepční činnosti na úrovni obcí zkušenosti.

Tab. č. 36 Začlenění TP do pracovních skupin na úrovni obce a jeho spolupráce s romským poradcem a krajským koordinátorem

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
Bílina	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <p>1) Osoby sociálně vyloučené a v krizi, dlouhodobě nezaměstnané 2) Péče o děti, mládež a rodinu 3) Bezpečnost a prevence sociopatologických jevů lokálního partnerství</p> <p>Způsob zapojení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hledání a předkládání podnětů - Návrhy a zpracování opatření - Připomínkování výstupů a dokumentu - Pravidelná účast v jednotlivých pracovních skupinách <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem:</p> <p>Společné porady 1 x za 2 měsíce nebo dle potřeby Školení</p>
Brno	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <p>Poradní sbor pro integraci sociálně vyloučených komunit v Brně (PSI) – zřízené v gesci náměstkyně primátora města Brna</p> <p>Způsob zapojení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podrobná znalost terénu a místních poměrů v sociálně vyloučených lokalitách je základem činnosti TP, jejich poznatky jsou výchozím 	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem:</p> <p>Romský poradce je pověřen metodickým vedením TP při Odboru sociální péče Magistrátu města Brna, zpracováním žádosti o dotaci i Závěrečné zprávy. Předkládá ke schválení materiály pro Zastupitelstvo města Brna. Pravidelně 1x za týden společné schůzky s TP,</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>bodem pro zpracování návrhů řešení, konečné výstupy jsou k dispozici k připomínkování jak TP při obci, tak i TP, kteří působí v občanských sdruženích v Brně</p> <p>Odborné komise- ne</p>		<p>v případě potřeby i průběžně, společné řešení složitých případů, monitoring, zpětné vazby z terénu. Uvedení TP do struktury Odboru sociální péče Magistrátu města Brna a struktury Odd. sociálně právní ochrany dětí a mládeže při úřadech městských částí Brno-střed a Brno-sever. Romský poradce organizačně zajišťuje pravidelné supervize i další vzdělávání TP. Romský poradce řídí a průběžně vyhodnocuje činnost TP, informuje své nadřízené na MMB a koordinátora pro romské záležitosti při Jihomoravském krajském úřadě.</p>
Bruntál	<p>Pracovní skupiny- ano 1) Komunitní plánování sociálních služeb 2) Prevence kriminality</p> <p>Způsob zapojení: Návrh opatření, příklady z terénu – práce s rodinami</p> <p>Odborné komise- ano Komise Prevence kriminality</p> <p>Způsob zapojení: Je zde plnohodnotným členem.</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Romský poradce metodicky vede TP; Realizace společných porad, dle potřeby několikrát v týdnu.</p>
Cítoliby	<p>Pracovní skupiny- ne</p> <p>Odborné komise- ano Komise sociálně právní ochrany dětí</p> <p>Způsob zapojení: Role TP v sociální komisi spočívá zejména v představení situace konkrétních klientů, jelikož se náplň činnosti komise vztahuje zejména k lidem z romské komunity. Díky TP je snazší komunikace s rodinou.</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Spolupráce TP s romským poradcem na základě poskytnutých informací a rad pro klienty.</p>
Český Krumlov	<p>Pracovní skupiny-ano Pracovní skupina pro etnické menšiny</p> <p>Způsob zapojení: Účastní se jednání pracovní skupiny. Je členem krizové skupiny – spolupodílí se na monitoringu soc. vyloučených a problémových lokalit, navrhuje opatření.</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na poradách 2 x , společná jednání 1x, konzultace některých složitějších případů klientů, konzultace ohledně vypisovaných grantů.</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	Odborné komise- ne		
Duchcov	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <p>1) Komunitní plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb města Duchcova</p> <p>2) Program Prevence kriminality města Duchcova</p> <p>3) Agentura pro sociální začleňování</p> <p>Způsob zapojení: Návrhy nových opatření, připomínkování výstupů pracovní skupiny</p> <p style="text-align: center;">Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Realizace společných porad, školení, exkurze v terénu.</p>
Frýdek-Místek	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <p>1) Pracovní skupina komunitního plánování Osoby v nepříznivé sociální situaci a etnické menšiny</p> <p>2) Pracovní skupina komunitního plánování Péče o děti a mládež</p> <p>3) Pracovní skupina prevence kriminality</p> <p>Způsob zapojení: Podávání návrhů na konkrétní opatření vzhledem k problematickým oblastem, diskuse nad aktuální situací v obci, formulace jednotlivých postupů a návrhů řešení, zapojení se do realizace a přímého naplňování vytyčených priorit.</p> <p style="text-align: center;">Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Romský poradce (přesněji poradce pro národnostní menšiny v rámci obce) je přímý nadřízený terénních pracovníků, se kterými je v dennodenním kontaktu včetně společných porad, supervizi, zvolených školení a diskusí ohledně klientů a problematiky romských komunit.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na tematických setkáních v rámci krajské úrovně (cca 2x ročně), pravidelná účast TP na krajem pořádaných seminářích, konferencích a workshopech, pravidelná korespondence a spolupráce. Vedoucí TP je zároveň členem pracovní skupiny pro naplňování Strategie integrace romské komunity Moravskoslezského kraje.</p>
Havířov	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <p>1) Občané v přechodné krizi a etnické menšiny v rámci komunitního plánování</p> <p>2) Bezpečnost a prevence sociálně patologických jevů v rámci spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování.</p> <p style="text-align: center;">Způsob zapojení:</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Společné porady 1x měsíčně, spolupráce při tvorbě strategických materiálů.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Společné jednání 2x ročně.</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>Návrhy nových opatření a připomínkování výstupů pracovních skupin</p> <p>Odborné komise- ne</p>		
Hradec Králové	<p>Pracovní skupiny- ano Národnostní a etnické menšiny a osoby v obtížné životní situaci</p> <p>Způsob zapojení: připomínkování výstupů z pracovní skupiny a účast při tvorbě výstupů z pracovní skupiny</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Organizována dle potřeby, se zaměřením na spolupráci při depistáži a sociálních šetřeních a při organizování volnočasových aktivit klientů TP.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: společné porady, kontinuální spolupráce při řešení větších problémů v cílové skupině, účast na vzdělávacích akcích organizovaných krajským úřadem.</p>
Hranice	<p>Pracovní skupiny- ne</p> <p>Odborné komise- ano Komise sociálně-právní ochrany dětí</p> <p>Způsob zapojení: Účast TP v komisi velmi aktivní, náplň činnosti komise přímo souvisí s náplní práce TP, koordinace postupů při konkrétních problémech týkajících se rodin s nezletilými dětmi, péče o ně, TP má postavení plnoprávného člena s hlasovacím právem</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: TP dlouhodobě a aktivně spolupracuje s romskou koordinátorkou na úrovni Krajského úřadu Olomouckého kraje.</p> <p>Účastní se společných porad, konferencí a vzdělávacích akcí. Je členem pracovní skupiny „Etnické menšiny a cizinci“ pro střednědobé plánování rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji.</p>
Cheb	<p>Pracovní skupiny- ano Vzdělávání a volný čas</p> <p>Způsob zapojení: Součinnost při realizaci projektu zaměřeného na doučování školních dětí ve vyloučených lokalitách, součinnost při přípravě výchovných táborů pro děti atd.</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Pravidelné porady a vyhodnocení výsledků činnosti ve sledovaném období.</p> <p>Spolupráce a koordinátorem: Prostřednictvím vedoucí TP a vedoucí oddělení – předávání informací.</p>
Jablonec	<p>Pracovní skupiny- ne</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Romská poradkyně metodicky řídí TP, společně sdílí společnou kancelář na městském úřadě. 1x měsíčně realizují společné porady, 1x týdně vedou společná jednání</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
			s cílovou skupinou v terénu, společně realizují aktivizační akce pro rodiny svých klientů.
Jaroměř	<p>Pracovní skupiny- ano Koordinační skupina pro rozvoj sociálních služeb Pracovní skupina č. 4 Osoby a rodiny ohrožené sociálním vyloučením</p> <p>Způsob zapojení: 1) návrhy opatření 2) identifikace cílů 3) průzkum potřeb 4) metodiky a připomínkování a doporučení</p> <p>Odborné komise- ano Bytová komise, Výbor pro bezpečnost a pořádek</p> <p>Způsob zapojení: Plnoprávný člen bytové komise, šetření, doporučení, schválení doporučení pro Radu města, člen výboru</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Město Jaroměř je obcí s rozšířenou působností, metodik terénních pracovníků zároveň vykonává funkci poradce. Pravidelná setkání cca 1x týdně, společná jednání, porady, školení atd.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na všech poradách (vždy metodik terénních pracovníků a terénní pracovníce). Terénní pracovníce se účastní všech školení, které pořádá krajská koordinátorka. V roce 2011 se zúčastnil metodik terénních pracovníků a terénní pracovníce s krajskou koordinátorkou jednání (semináře) pořádaného Úřadem vlády v Olomouci ve dnech 6. a 7. 12. 2011. Spolupráce s krajskou koordinátorkou je bezproblémová, na vysoké úrovni.</p>
Jeseník	<p>Pracovní skupiny- ne Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Metodicky vede terénního pracovníka.</p>
Jirkov	<p>Pracovní skupiny- ne Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ne</p>	
Karviná	<p>Pracovní skupiny- ano Sociálně handicapované osoby</p> <p>Způsob zapojení: Připomínkování dokumentu, zpracování SWOT analýzy, cílů, priorit, opatření, definování tří klíčových problémů a návrhů jejich řešení</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Terénní pracovníci jsou metodicky vedeni sociálním pracovníkem pro romskou problematiku (romským poradcem), každý týden pořádají společné porady, společně konzultují postupy při řešení problémů Romů, sestavují individuální plány. Společné jednání v terénu s cílovou skupinou, návštěvy rodin.</p>
Kobylá n. Vidnavkou	<p>Pracovní skupiny- ne Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ne</p>	
Krásná Lípa	<p>Pracovní skupiny- ano Skupina pro odstranění sociálního vyloučení</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na poradách, školení.</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>Způsob zapojení: Návrh nových opatření, připomínkování výstupů pracovních skupin, vyhotovení zápisů. Spolupráce na stanovení postupu a přípravě řešení</p> <p>Odborné komise-ano Komise pro hospodaření s byty</p> <p>Způsob zapojení: Člen s možností hlasování, posouzení situace klientů</p>		
Krnov	<p>Pracovní skupiny- ano 1) Děti, mládež, rodina. 2) Obtížné životní situace</p> <p>Způsob zapojení: Aktivní zapojení do práce skupiny</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Společné porady, korespondence, vzájemné předávání informací, poradenská činnost.</p>
Litoměřice	<p>Pracovní skupiny- ano Osoby v přechodné krizi, ohrožené drogou a etnické skupiny</p> <p>Způsob zapojení: Komunitní plánování – návrhy opatření a připomínkování výstupů pracovních skupin</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na pravidelných poradách 4x ročně (<i>dle aktuální situace i častěji, pokud je zapotřebí řešit problém</i>). Porady se konají vesměs na KÚ Ústí nad Labem. Program vychází z aktuálních problémů a účastní se i zástupci MPSV či MV.</p>
Litvínov	<p>Pracovní skupiny- ano 1) Pracovní skupina prevence kriminality 2) Pracovní setkávání TP ze všech NNO</p> <p>Způsob zapojení: Připomínkování materiálů Příprava podkladů pro jednání</p> <p>Odborné komise- ano Komise sociálně právní ochrany dětí</p> <p>Způsob zapojení: Do komise byli přizváni jako hosté. Seznamovali členy komise se spoluprací s rodinou, představovali podporu pro dodržování pravidel a podnětů komise SPOD pro rodinu.</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Spolupráce je založena zejména na konání společných porad v případě aktuální potřeby a společných jednání v terénu s příslušnými klienty cílové skupiny.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Společné porady na KÚ ÚK Předávání informací obousměrné (email, osobní setkání) Účast na konferencích.</p>
Mílevsko	<p>Pracovní skupiny- ano Příslušníci menšin a osoby ohrožené drogami nebo na drogách závislé</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: V případě potřeby konzultace</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>Způsob zapojení: účast na pravidelných setkáních pracovních skupin, účast při zpracovávání opatření, připomínkování jednotlivých opatření</p> <p>Odborné komise- ano Sociálně právní ochrana dětí</p> <p>Způsob zapojení: Terénní pracovník jako host podávající informace o stavu romské komunity v Milevsku</p>		nějaké kauzy klienta, účast na poradách (cca 2x ročně, svolání porad řídí krajský koordinátor), na seminářích a školeních pořádaných krajským koordinátorem, komunikace ohledně vypsanych grantů apod.
Moravská Ostrava a Přívoz	<p>Pracovní skupiny- ano Komunitní plánování „Romské etnikum“</p> <p>Způsob zapojení: Plánování a rozvrstvení činností NNO a dalších terénních pracovníků v městských obvodech. Připomínkování projektů NNO. Podílí se na zavádění nových sociálních služeb pro obyvatele obvodu aj.</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Společné porady, sdělování informací z krajského úřadu nebo Rady vlády ČR. Spolupráce i při šetřeních v rodinách klientů.</p>
Moravská Třebová	<p>Pracovní skupiny- ano Komunitní plánování sociálních služeb</p> <p>Způsob zapojení: Návrhy nových opatření</p> <p>Odborné komise- ano Komise pro sociálně právní ochranu dětí Komise rady města pro prevenci kriminality</p> <p>Způsob zapojení: popis činnosti romské komunity, návrhy opatření</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Společná jednání při řešení problémů konkrétních klientů.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na školeních a poradách pořádaných Krajským úřadem.</p>
Neratovice	<p>Pracovní skupiny- ne Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na školeních, konzultace problémů e-poštou, telefonicky, případně na místě.</p>
Nový Bydžov	<p>Pracovní skupiny- ano Prevence kriminality</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Pravidelné porady Přenos informací z terénu a do</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>Způsob zapojení: Informace z terénu Návrhy opatření Připomínkování výstupů</p> <p>Odborné komise- ano Komise pro rodinu a sociální věci</p> <p>Způsob zapojení: Plnoprávný člen</p>		<p>terénu Spolupráce na koncepcích.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Společné porady Školení Informace do krajských souhrnných zpráv a koncepcí.</p>
Obrnice	<p>Pracovní skupiny- ano v rámci spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování</p> <p>Způsob zapojení: Zpracovávání Strategického dokumentu řešení problémů sociálně vyloučené lokality</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Metodické a praktické poradenství, společná jednání při spolupráci na tvorbě strategického plánu sociálního začleňování.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na poradách terénních pracovníků, předávání informací o dění a rozsahu v obci Obrnice při řešení problematiky spojené se sociálně vyloučenými či sociálně ohroženými občany a s Romy.</p>
Opava	<p>Pracovní skupiny- ano Péče o národnostní menšiny v rámci komunitního plánování</p> <p>Způsob zapojení: Návrhy a tvorby nových opatření, připomínkování projednávaných dokumentů</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Realizace společných porad 1x týdně, školení, společné jednání v terénu s cílovou skupinou.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Účast na společných poradách, 1–2 x ročně, konzultace v rámci řešení problémových oblastí.</p>
Pardubice	<p>Pracovní skupiny- ano 1) Komunitní plánování 2) Prevence kriminality</p> <p>Způsob zapojení: Účast na setkáních, navrhování a vypracování strategií řešení problematiky Romů, připomínkování koncepčních materiálů, naplňování cílů pracovních skupin</p> <p>Odborné komise- ano Ubytovací komise</p> <p>Způsob zapojení: Schvalování žádostí na městskou</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Pravidelné setkávání a řešení aktuálních problémů vyplývajících z terénu a konzultace navrhovaných opatření v rámci obce.</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	ubytovnu a řešení aktuálních problémů jak na ubytovně, tak i v bytech v majetku města		
Praha 7	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Komunitní plánování 2) Veřejné setkání s občany MČ Praha 7 3) Odd. prevence kriminality 4) Pracovní skupina OSZ – OPD 5) Pracovní skupina OSZ – YMCA <p>Způsob zapojení: Role TP je v MČ Praha 7 nezastupitelná, vše je koordinováno a návrhy či připomínky byly vždy akceptovány</p> <p>Odborné komise- ano</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Sociální komise 2) Komise pro obsazování volných kapacit v domě Za Papírnu 7, Praha 7 <p>Způsob zapojení: Účastník komise s významným hlasem připomínek či doporučení</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Terénní pracovník a romský poradce vytváří jedinečný tým pracovníků v rámci celého hl.m. Prahy, což se potvrzuje i nárůstem klientů z jiných MČ. Jednoduše popsáno, profesionální nadstandard s akcentem nízkoprahové práce s duchovním – pastoračním akcentem.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Pravidelná měsíční zasedání poradního sboru MHMP Výjezdní zasedání ÚV ČR Výjezdní zasedání MHMP Sociální šetření v terénu Individuální řešení problematiky Zapojení do širších projektů v rámci MHMP.</p>
Praha 14	<p>Pracovní skupiny- ano Cizinci a menšiny</p> <p>Způsob zapojení: tajemnice pracovní skupiny</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Společné porady cca 1x měsíčně, aktivní spolupráce v individuálních záležitostech klientů, společná jednání v terénu.</p>
Ralsko	<p>Pracovní skupiny- ano Komise komunitního plánování sociálních služeb</p> <p>Způsob zapojení: Návrhy opatření</p> <p>Odborné komise- ano Přestupková komise města Ralsko</p> <p>Způsob zapojení: Účastník komise</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Školení, společné porady.</p>
Roudnice n. Labem	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Komunitní plánování Prevence 2) Lokální partnerství <p>Způsob zapojení: Podávání informací Tvorba projektu z OP LZZ</p> <p>Odborné komise- ano</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ne</p>	

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>Účast při Sociální komisi</p> <p>Způsob zapojení: Účastník komise bez možnosti hlasování Představení situace konkrétních klientů</p>		
Rumburk	<p>Pracovní skupiny- ne</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Výměna zkušeností, kontakt s TP a s koordinátorem navíc emailem, nebo telefonicky, pravidelné porady na kraji s ostatními TP.</p>
Šluknov	<p>Pracovní skupiny- ano</p> <p>1) Pravidelné porady sociálního odboru 2) Pracovní skupina výchovných poradců (to samé jako pracovní skupina prevence kriminality, ale název používáme tento)</p> <p>Způsob zapojení: Navrhuje opatření v jednotlivých rodinách, individuální plán ve spolupráci s ostatními subjekty</p> <p>Odborné komise- ano Komise sociálně právní ochrany</p> <p>Způsob zapojení: Možnost ovlivnit hlasování o výsledku</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Společné porady, školení.</p>
Tábor	<p>Pracovní skupiny- ne</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: 1x týdně porada v rámci oddělení, konzultace problematických případů v terénu i v kanceláři, spolupráce při realizaci akcí pořádaných pro cílovou skupinu (DD, mikulášská besídka...).</p>
Údrnice	<p>Pracovní skupiny- ano Sociální integrace na místní úrovni v obci Údrnice</p> <p>Způsob zapojení: Přenášení výstupů z pracovních skupin do terénu klientům a naopak, návrhy nových opatření, aktivizování klientů k zapojení se do pracovních skupin</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ne</p>	
Ústí n. Orlicí	Pracovní skupiny- ano	Poradce- ne	Spolupráce

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>Osoby v obtížné životní situaci a rodiny s dětmi, mládež</p> <p>Způsob zapojení: Připomínkování výstupů pracovních skupin, zapojování do tvorby jednotlivých opatření</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Koordinátor- ano</p>	<p>s koordinátorem: Porady, společná jednání. Účast v Komisi pro integraci cizinců a národnostních menšin.</p>
Varnsdorf	<p>Pracovní skupiny- neuvedeno</p> <p>Odborné komise- ano Prevence kriminality, sociální komise</p> <p>Způsob zapojení: Účastník komise bez možnosti hlasování – komise PK, člen komise pro sociální věci: Připomínkování výstupů komise, návrhy opatření a doporučení při řešení problematiky města</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Realizace porad TP v kraji, měsíčně. Společná jednání v terénu.</p>
Velká Bystřice	<p>Pracovní skupiny- ne</p> <p>Odborné komise- ano Komise pro rodinu, sociální a zdravotní záležitosti Rady města Velká Bystřice</p> <p>Způsob zapojení: TP nebyla ve sledovaném období členkou komise, účastnila se pravidelně jednání s hlasem poradním; informovala o práci na úseku TP, sbírala podněty pro práci úseku TP; v roce 2012 bude TP jmenována členkou komise</p>	<p>Poradce- ne</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Při řešení složitějších případů konzultuje svůj postup s krajským koordinátorem přímo na krajském úřadě; přijímá pravidelný informační servis a metodické vedení.</p>
Vrbátky	<p>Pracovní skupiny- ne</p> <p>Odborné komise- ano 1) Sociální komise 2) Kulturně-sportovní, 3) Životního prostředí</p> <p>Způsob zapojení: Účastníkem komise bez možnosti hlasování; co se týče činnosti – jeho role spočívá v představení situace konkrétních klientů, navrhuje způsoby řešení, jejich varianty</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s poradcem: Jednou ročně, konzultace činnosti.</p> <p>Spolupráce s koordinátorem: Společné konzultace, porady, jednání v terénu na místě.</p>
Znojmo	<p>Pracovní skupiny- ano Etnické menšiny komunitního plánování</p> <p>Způsob zapojení: Návrhy priorit sociálních služeb</p>	<p>Poradce- ano</p> <p>Koordinátor- ne</p>	<p>Spolupráce s poradcem: TP ho informuje o situaci v komunitě. Realizují společně preventivní přednášky na ZŠ.</p>

Obec	Přehled pracovních skupin a komisí na úrovni obce a způsob zapojení TP	Spolupráce TP s romským poradcem a krajským koordinátorem	Způsob spolupráce TP s rom. poradcem a krajským koordinátorem
	<p>Odborné komise- ano Komise pro prevenci kriminality</p> <p>Způsob zapojení: Účastník komise bez možnosti hlasování Informace o své činnosti, návrhy a připomínky k programům prevence kriminality</p>		
Žďár n. Sázavou	<p>Pracovní skupiny- ano 1) TP1 Pracovní skupina místostarosty města Žďáru n.S. pro řešení sociálně-patologických jevů 2) Pracovní skupina starostky města k řešení problematiky ve Žďáru n.S.</p> <p>Způsob zapojení: V rámci skupiny pro řešení ZR 3 – zpracování zpráv o průběhu a postupu prací, návrh kroků k řešení situace, iniciování vzniku a práce domovního výboru, zapojení obyvatel lokality do veřejné služby, do samoúklidu veřejných prostorů v lokalitě, spolupráce s Policií ČR, MP, ÚP, základní školou, zprávy o práci domovního výboru pro obě pracovní skupiny, jeden z hlavních členů skupiny, Skupina pro řešení sociálně-patolog. jevů – návrhy na užší propojení práce obou skupin, návrh opatření - vzájemná informovanost</p> <p>Odborné komise- ne</p>	<p>Poradce- ne Koordinátor- ano</p>	<p>Spolupráce s koordinátorem: Zprostředkování školení, očkování pro terénní pracovníky, metodické pokyny a zprostředkování odborné stáže v lokalitě, kde jsou s terénním programem dlouholeté kladné zkušenosti, společná návštěva semináře v Olomouci, spolupráce na zprávě o stavu romské komunity.</p>

Pozn. SRI – Strategie romské integrace a jiné koncepční dokumenty spojené s integrací romské menšiny.

Následující tabulky podávají podrobnější informaci o analyzované oblasti existence koncepčních dokumentů na úrovni obce a existence Strategie romské integrace či jiných koncepčních materiálů cílených na začleňování vyloučených Romů. Z analýzy závěrečných zpráv vyplynulo, že koncepční dokumenty střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb či jiných plánů sociálního rozvoje přijalo 86 % obcí. Existenci Strategie romské integrace či jiných koncepčních materiálů cílených na začleňování vyloučených Romů přijala necelá polovina obcí (48,8 %). Jak je však z přehledové tabulky zřejmé, někteří autoři závěrečných zpráv tyto dokumenty navzájem zaměňovali, případně je uváděli dvakrát. Pakliže je uváděli dvakrát, bylo naší snahou je odfiltrovat, tam kde by v některých případech došlo ke zkrácení dané situace, byly dokumenty ponechány tak, jak byly formulovány v závěrečných zprávách.

Tab. č. 37 Existence koncepčního dokumentu na úrovni obce

Koncepční dokument	Počet obcí	%
Ano	37	86,0
Ne	6	14,0
Celkem	43	100

Tab. č. 38 Existence Strategie romské integrace či jiných strategických dokumentů

SRI či jiné strategické dokumenty	Počet obcí	%
Ano	21	48,8
Ne	22	51,2
Celkem	43	100

Další analyzovanou oblastí byla oblast pracovních skupin a odborných komisí. Tyto se v některých závěrečných zprávách objevovaly též jako způsob zapojení terénních pracovníků do tvorby strategických dokumentů. Jak tomu bylo početně se zapojením pracovníků do skupin a komisí v obcích přibližují následující tabulky.

Tab. č. 39 Zapojení TP do pracovních skupin

Zapojení TP do pracovních skupin	Počet obcí	%
Ano	31	72,1
Ne	11	25,6
Neuvedeno	1	2,3
Celkem	43	100

Tab. č. 40 Zapojení TP do odborných komisí

Zapojení TP do odborných komisí	Počet obcí	%
Ano	18	41,9
Ne	25	58,1
Celkem	43	100

Dalším ukazatelem formování lokální agendy politiky sociálního začleňování romské komunity je spolupráce terénních pracovníků s romskými poradci či krajskými koordinátory. Jak vykazují následující tabulky, větší spolupráce probíhala s krajským koordinátorem (téměř v 70 %), menší pak s romským poradcem (ne udalo 51 % obcí). Některé obce udávaly, že pozice romského poradce nebyla zřízena. V některých případech byl ale romský poradce vedoucí TP. Více viz následující tabulky.

Tab. č. 41 Spolupráce TP s romským poradcem

Spolupráce TP s romským poradcem	Počet obcí	%
Ano	21	48,8
Ne	22	51,2
Celkem	43	100

Tab. č. 42 Spolupráce TP s krajským koordinátorem

Spolupráce TP s krajským koordinátorem	Počet obcí	%
Ano	30	69,8
Ne	13	30,2
Celkem	43	100

5) Vyhodnocení výkonu TP ve sledovaném období a obsahu jejich činnosti

Následující tabulky přináší vyhodnocení klíčových oblastí obsahu práce TP. Ve vyhodnocovaném období roku 2011 bylo celkem 13 154 klientům poskytnuto 39 383 kontaktů. Terénní pracovníci se věnovali převážně dospělým klientům nad 15 let (v 78,5 %), často ale též i jejich dětem, které ne vždy v tabulkách věnovaných dětem a mládeži terénní pracovníci uvedli. Někdy je zmínili až v doplňujících komentářích pod tabulkami.

Tab. č. 43 Počet klientů TP

Klienti TP	Počet	%
Klienti do 14 let	2830	21,5
Klienti 15 let a více	10324	78,5
Klienti celkem	13154	100

Pozn. V celkovém součtu nejsou pravděpodobně zahrnuty informace od 1 terénního pracovníka z Nového Bydžova a 1 terénního pracovníka ze Šluknova. Ze závěrečných zpráv z uvedených lokalit není zcela jasné, zda počty uvedené v tabulce č. 5-11 oddílu B jsou psány za oba terénní pracovníky či jen za jednoho.

Z genderového hlediska pracovali TP v roce 2011 přibližně ve stejném rozsahu s muži, jako se ženami. Mezi 13 154 klienty bylo celkově 6 700 žen, tj. 51 %. Silná feminizace mezi TP se tedy na skladbě klientů z hlediska genderového neprojevuje. I při práci s ženskou populací byla pozornost soustředěna zejména na dospělé ženy. Z 6 700 žen, kterým byly poskytnuty služby TP, bylo 5 134, tedy 77 %, starší než 14 let. Znamená to, že ve věkových kategoriích do 14 let mezi klienty TP mírně převládala děvčata. V celkovém souboru klientů do 14 let bylo děvčat přibližně 55 %. Nerovnováha tohoto typu je zanedbatelná a nemá žádný význam se ji snažit v analýze tohoto typu nějak vysvětlovat.

Počet kontaktů přibližně trojnásobně převyšuje počet klientů. V závěrečných zprávách zaznamenané údaje hovoří o nevýrazné převaze individuální práce nad prací s rodinou. Práce s komunitou jako celkem je nejméně frekventovaně zastoupena.

Tab. č. 44 Počet kontaktů

Kontakty s uživateli	Počet	%
Práce s rodinou	15048	38,2
Individuální práce	19410	49,3
Práce s komunitou	4925	12,5
Celkem kontaktů	39383	100
Neuvedeno	3	
Každodenní kontakty	1	

Při vyhodnocování mohlo dojít k určitému zkreslení, neboť někteří autoři zpráv podali celkový počet klientů, který posléze celý nerozdělili do podkategorií, nebo naopak v podkategoriích udali vyšší počet než pak v prostém součtu činil celkový výsledek. Při tvorbě analýzy jsme si byli vědomi těchto nepřesností, avšak nezasahovali jsme do uvedených údajů.

Počet uživatelů služeb TP bez základní jazykové gramotnosti činil 309. Z celkového počtu klientů tvoří tato skupina necelá 2,5 %. Tato kategorie se jeví jako problematická i pro vyhodnocení, neboť ve formuláři závěrečné zprávy není v kolonce ‚Z toho počet uživatelů bez základní jazykové gramotnosti‘ uvedeno, zdali se tím míní pouze negramotní dospělí nad 15 let či i děti předškolního věku.

Následující tabulky podávají přehled o oblastech a problematických situacích klientů, které byly spolu s TP řešeny. Tabulky jsou uspořádány tak, aby bylo zřejmé, s čím mají klienti největší problémy.

Tab. č. 45 Problémové oblasti řešené s TP – oblast zaměstnanosti

Problémy se zaměstnaností	Počet klientů	%
Klienti nezaměstnaní déle než 24 měsíců	4513	43,7
Klienti s nimiž TP hledal pracovní místo	1397	13,5
Zařazení do aktivní politiky zaměstnanosti úřadu práce	707	6,8
Návazné programy od NNO ke zvýšení zaměstnatelnosti	264	2,6

Pozn. Není uvedeno 6x. K výpočtu podílu použit za základ (100 %) počet klientů 15 let a více. Prostý součet vyjádřených položek nečiní 100 %, neboť všichni klienti 15 let a více, kteří tvořili základ pro výpočet, neuváděli všechny problémy zařazené do tabulky. Někdo neměl problém žádný, jiný jich naopak s TP řešil několik. Jedná se pouze o přehledovou tabulku.

Tab. č. 46 Problémové oblasti řešené s TP – oblast bydlení

Problémy s bydlením	Počet klientů	%
Hledání nového bydlení	2274	22,0
Řešení problematických nájemních vztahů	758	7,3
Stavební nedostatky	604	5,9
Výpověď z nájmu či vystěhování	325	3,2
Jednání pronajímatelů v rozporu s dobrými mravy	297	2,9

Pozn. Není uvedeno 4x. Nelze určit 1x. K výpočtu podílu použit za základ (100 %) počet klientů 15 let a více. Prostý součet vyjádřených položek nečiní 100 %, neboť všichni klienti 15 let a více, kteří tvořili základ pro výpočet, neuváděli všechny problémy zařazené do tabulky. Někdo neměl problém žádný, jiný jich naopak řešil několik. Jedná se pouze o přehledovou tabulku.

Tab. č. 47 Problémové oblasti řešené s TP – oblast předlužení

Problémy s předlužením	Počet klientů	%
Exekuce	2263	21,9
Dluhy spojené s bydlením	1947	18,9
Jednání s leasingovými, úvěrovými či bankovními institucemi	1427	13,8
Ustanovení zvláštního příjemce u dávek st. sociální podpory	567	5,5
Dluhy na zdravotním pojištění	180	1,7

Pozn. Není uvedeno 1x. K výpočtu podílu použit za základ (100 %) počet klientů 15 let a více. Prostý součet vyjádřených položek nečiní 100 %, neboť všichni klienti 15 let a více, kteří tvořili základ pro výpočet, neuváděli všechny problémy zařazené do tabulky. Někdo neměl problém žádný, jiný jich naopak řešil několik. Jedná se pouze o přehledovou tabulku.

Tab. č. 48 Problémové oblasti řešené s TP – oblast rizikových forem chování

Rizikové formy chování	Počet klientů	%
Problémy s nezdravým životním stylem a nedostatečnou hygienou	1012	7,7
Problémy s užíváním návykových látek	467	3,6
Problémy se záškoláctvím	451	3,4
Problémy s kriminalitou	235	1,8
Problémy s gamblerstvím	223	1,7
Násilné a rasově motivované trestné činy vůči Romům	134	1,0
Problémy s lichvou	120	0,9
Problémy s prostitucí	44	0,3

Pozn. K výpočtu podílu použit za základ (100 %) počet všech klientů. Prostý součet vyjádřených položek nečiní 100 %, neboť všichni klienti, kteří byli zařazeni pro výpočet jako základ, nevedli každý jeden problém zařazený do výpočtu. Někdo nevedl problém žádný, jiný uvedl více kategorií. Jedná se pouze o přehledovou tabulku.

Tab. č. 49 Problémové oblasti řešené s TP – oblast diskriminace

Diskriminace	Počet klientů	%
V přístupu k bydlení	431	3,3
Na trhu práce	177	1,4
V přístupu ke zdravotní péči a sociálním službám	65	0,5
V přístupu k soukromým službám	46	0,4
V oblasti vzdělávání	35	0,3

Pozn. Není uvedeno 3x. K výpočtu podílu použit za základ (100 %) počet všech klientů. Prostý součet vyjádřených položek nečiní 100 %, neboť všichni klienti, kteří byli zařazeni pro výpočet jako základ, nevedli každý jeden problém zařazený do výpočtu. Někdo nevedl problém žádný, jiný uvedl více kategorií. Jedná se pouze o přehledovou tabulku.

Z výčtu zaznamenáváme, že TP se soustřeďují na klíčové oblasti života jednotlivců a rodin klientů. Z hlediska počtu klientů, resp. kontaktů se jeví v roce 2011 jako nejnáročnější oblasti bydlení a zaměstnání, které figurují jako vysoce využívané oblasti péče o klienta. Oblast bydlení a zaměstnání je zde zaznamenávána také jako potenciální sféra diskriminace. Vedle bydlení a zaměstnání je další frekventovanou oblastí poskytování asistence předlužení a jeho důsledky.

Zvlášť je uveden oddíl oblasti práce s dětmi a mládeží, který vykazuje specifické rysy. Celkový počet uživatelů programu z cílové skupiny dětí a mládeže činí 4 500 osob. V následující tabulce jsou znázorněny počty jednotlivých ukazatelů uvedených v závěrečných zprávách a týkající se dětí a mládeže. Prostý součet podkategorií poukazuje na skutečnost, že některé služby byly klienty využity v kombinaci. V celkovém počtu jednoznačně zaujímá přední příčku ‚Zprostředkování volnočasových aktivit‘. Početně pak následuje ‚Zprostředkování doučování/jiných výukových aktivit‘.

Tab. č. 50 Oblast práce s dětmi a mládeží

Práce s dětmi a mládeží	Počet klientů
Zprostředkování volnočasových aktivit	3505
Zprostředkování doučování/jiných výukových aktivit	478
Počet dětí umístěných do MŠ	123
Počet dětí umístěných do přípravného ročníku	93
Zahájení studia na SŠ	91
Děti a školní docházka mimo území ČR	83
Rodiče, kteří se nedostavili na zápis dítěte do 1. třídy	62
Počet soc. znevýhodněných romských dětí za/přeřazených do ZŠ	39
Děti nastupující do praktické školy	25
Počet dětí, jejichž rodiče neoznámili škole docházku v zahraničí	19
Děti a zkoušky z vybraných předmětů ve škole v ČR	5
Zahájení studia na VŠ	3
Celkem	4526

6) Vyhodnocení změn situace klientů v souvislosti s intervencemi TP

Tato část analytické zprávy podává přehled o intervencích TP v jednotlivých problematických oblastech klientů a úspěšnost jejich řešení. V oblasti zaměstnanosti se úspěch v hledání nového pracovního místa pro klienty na první pohled nejeví jako příliš vysoký (21,5 %). Když však vezmeme v úvahu současnou situaci na trhu práce, vysokou míru nezaměstnanosti a jednu z nejvyšších uváděných diskriminací jako diskriminaci na trhu práce, jeví se toto číslo jako poměrně velký úspěch.

Jako jednu z nejúspěšnějších oblastí bychom mohli popsat oblast bydlení, kde dominují sféry úspěšného udržení bydlení v případě výpovědi z nájmu či hrozícího vystěhování z bytu na základě soudního rozhodnutí (71,7 %) a v případě odstraňování stavebních nedostatků (62,6 %). Vysoká úspěšnost je též udávána v případě jednání terénních pracovníků v oblasti předlužení, kdy TP úspěšně pomáhají klientům v jednání s bankovními či jinými finančními institucemi při vyjednávání splátkových kalendářů či možností řešení jejich zadluženosti. Ze 65,6 % se jednalo opět o dluhy spojené s bydlením. Tyto výsledky ukazují, že pokud se klienti obrátí na profesionála a řídí se jeho radami, lze relativně často odvrátit alespoň ty nejakutnější hrozby, které mohou domácnost postihnout. Samozřejmě, že se jedná o odvrácení hrozeb, které se mohou vracet. Nevylučujeme, že TP jsou nuceni pro některé rodiny „úspěšně“ intervenovat v pravidelné periodicitě.

Více viz následující tabulky.

Tab. č. 51 Úspěšnost intervencí TP v oblasti zaměstnanosti

Intervence	Počet klientů	Počet úspěšných klientů	Úspěch	Úspěšnost %
Hledání nového pracovního místa	1397	301	Umístění klienta na trh práce	21,5

Pozn. Procentuelní počet úspěšných klientů je počítán tak, že je za základ (100 %) brán počet klientů, v jejichž prospěch TP intervenoval (1. sloupec tabulky).

Tab. č. 52 Úspěšnost intervencí TP v oblasti bydlení

Intervence	Počet klientů	Počet úspěšných klientů	Úspěch	Úspěšnost %
Hledání nového bydlení	2274	985	Získání nového bydlení	43,3
Problematické nájemní vztahy	758	363	Úspěšné vyřešení	47,9
Stavební nedostatky	604	378	Nedostatky úspěšně odstraněny	62,6
Výpověď z nájmu/vystěhování z bytu	325	233	Úspěšné udržení bydlení	71,7
Jednání pronajímatelů v rozporu s dobrými mravy	297	148	Zlepšení situace a chování ze strany pronajímatele	49,8

Pozn. Procentuelní počet úspěšných klientů je počítán tak, že je za základ (100 %) brán počet klientů, v jejichž prospěch TP intervenoval (1. sloupec tabulky). Celkový prostý součet pravého sloupce nečiní 100 % jako u sumarizujících tabulek, neboť se jedná pouze o přehledovou tabulku, kde je za základ brán počet klientů vždy pro danou intervenci.

Tab. č. 53 Úspěšnost intervencí TP v oblasti předlužení

Intervence	Počet klientů	Počet úspěšných klientů	Úspěch	Úspěšnost %
Jednání s leasingovými, úvěrovými či bankovními institucemi	1427	729	Dosažení cíle uživatele	51,1
Dluhy spojené s bydlením	1947	1278	V souladu s cílem uživatele	65,6

Pozn. Procentuelní počet úspěšných klientů je počítán tak, že je za základ (100 %) brán počet klientů, v jejichž prospěch TP intervenoval (1. sloupec tabulky). Celkový prostý součet pravého sloupce nečiní 100 % jako u sumarizujících tabulek, neboť se jedná pouze o přehledovou tabulku, kde je za základ brán počet klientů vždy pro danou intervenci.

7) Přípomínky a doporučení k nastavení podmínek dotačního programu a k formuláři závěrečné zprávy

7.A Podmínky dotačního programu

Dotační program Podpora terénní práce považujeme pro oblast snížení sociálního vyloučení romské populace za klíčový. Pro obce se tímto programem vytváří významná příležitost čelit sociálnímu vyloučení sociálně zranitelných komunit a napomáhat začleňování romské menšiny.

Za vysoce pozitivní považujeme, že program směřuje k budování kapacity obcí a k podpoře romské integrace v jejich spádové oblasti. Zřízení pozice TP, kterou dotace umožňuje, by měla oslovit zejména obce, jež by si TP vzhledem k svému rozpočtu nemohly dovolit z vlastních zdrojů. Z výsledků výběrového řízení vyplývá, že o program by mohl být ještě větší zájem a že obcí soutěžících o dotaci vzhledem k celkovému počtu měst a obcí v ČR s problémem sociálního vyloučení je doposud relativně málo. Doporučujeme proto nejen dotaci nadále poskytovat, ale předpokládat i vzrůstající poptávku po dotaci, neboť primárním úkolem obcí je řešit problémy svých občanů a existence sociálně vyloučené komunity v obci se dotýká obce jako celku. V tomto ohledu by bylo vhodné působit v rámci metodického vedení na krajské koordinátory pro romské záležitosti, aby dělali větší osvětu směrem k obcím a šířili směrem k nim informace o možnosti čerpat dotace na terénní pracovníky z programů Úřadu vlády ČR a podporovali je při zpracovávání projektových žádostí i v průběhu realizace projektu. Zároveň obcím doporučujeme vyvíjet tlak, aby byl tento dotační program udržen a případně i rozšířen.

Ze závěrečných zpráv vyplývá, že TP se soustřeďují na klíčová témata sociálního vyloučení a na problémy, které jsou velice často významné pro romskou menšinu. Jejich činnost je vyvážená mezi prací pro dospělé a pro děti a mládež. Alespoň z evaluace závěrečných zpráv lze usuzovat, že jejich činnost je efektivní. V roce 2011 se s pomocí TP podařily odvrátit ty nejčernější scénáře pro desítky rodin v oblasti bydlení, výpovědí z bytů, soudních exekucí a podařilo se desítky rodin stabilizovat v jejich bydlištích s obnovenými nájemními smlouvami, hrazeným nájemným a s perspektivou důstojného bydlení. Podařilo se též u desítek rodin zahájit proces oddlužování a zvýšit konkurenceschopnost řady rodin na trhu práce.

V řadě obcí se díky tomuto dotačnímu titulu pracovní pozice TP stala standardním nástrojem pro eliminování nejhorších případů sociálního vyloučení a chudoby. Zároveň je z uvedených údajů patrné, že se v jednotlivých lokalitách liší představa o nejvhodnějším zařazení, vzdělání, kvalifikaci a náplni práce TP. Není ustálená představa, jaké by měl mít TP znalosti a praxi. Většina starostů se ujednocuje, že se jedná o sociální práci a činnost TP by měla být uskutečňována v rámci agendy sociálních odborů. Na místech TP je velká fluktuace, na druhou stranu však lze ocenit, že obce TP zpravidla vnímají jako zaměstnance, kteří velmi často pracují na plné pracovní úvazky a na pracovní smlouvy na dobu neurčitou.

Doporučujeme proto dále pracovat na stabilizaci pozice TP, na budování představy o jeho kvalifikaci a pracovní náplni. Dále doporučujeme vytvářet jasnou představu, co TP potřebuje ke své práci za informace a dovednosti. V tomto ohledu by měly vznikat metodické pokyny směrem k podpořeným obcím a opět je nutné vést krajské koordinátory k tomu, aby v tomto duchu působili na představitele obcí. Pozice terénních pracovníků by měla být jednoznačně

ukotvena i ve střednědobých plánech sociálních služeb obcí, neboť z praxe vyplývá, že je terénní práce do těchto plánů začleněna spíše nekonkrétně a vágně.

Jak se ukazuje z některých obcí, TP se dostávají do problémové situace vzhledem ke způsobu financování TP. Dotaci by bylo třeba přidělovat co nejdříve, pokud možno hned na počátku kalendářního roku, nebo při nejmenším co nejdříve posílat rozhodnutí o přidělení dotace, aby bylo jasné, že TP bude dotován. Zejména v malých sídlech je diskontinuita financování problémová.¹⁴ Některé obce proto navrhuji víceleté financování.¹⁵

Významným problémem se též jeví metodická práce s TP. Pokud TP nemají dostatečné vzdělání, ani předepsanou kvalifikaci, byla by důležitá cílenější metodická pomoc. Jak uvádějí někteří TP, sami dostatečně neznají pravidla exekucí, oddlužování a další oblasti, které se pro ně stávají při terénní práci častým předmětem činnosti.

Ze závěrečných zpráv rovněž vyplývá, že obce nemají jednotný způsob průběžné evidence činností terénních pracovníků. Je na zvážení, zda by Úřad vlády ČR neměl podpořit vznik databáze pro evidenci jednotlivých intervencí i průběhu poskytované služby u jednotlivých klientů a tuto databázi nabízet obcím jako východisko. Jednoznačně by se díky tomu sjednotila evidence práce TP a zefektivnil způsob monitorování kvality a hodnocení dopadů podpořených projektů na situaci vyloučených Romů.

Přestože veškeré ukazatele závěrečných zpráv indikují kvalitní obecné nastavení programu, doporučujeme jeho monitoring též prostřednictvím terénního šetření, které by mohlo odhalit skryté rezervy, jež z písemných zpráv nelze vyčíst.

7.B Přípomínky a doporučení k formuláři závěrečné zprávy

1) Tabulka č. 3 Pracovní zázemí TP a příležitosti k profesnímu rozvoji

Otázka č. 3.11. Je pro TP zajištěna skupinová supervize?*

Někteří autoři závěrečných zpráv uváděli individuální supervizi, někteří odsouhlasili skupinovou supervizi, ve způsobech hodnocení pak dále uváděli individuální supervizi a konzultaci či poradou s vedoucím. Pokud budeme rozlišovat individuální supervizi, kdy se jedná o přímý kontakt supervizora a jednoho pracovníka, lze ji zaměnit s poradou či odbornou hodnotící konzultací s nadřízeným pracovníkem. Doporučuje proto do formuláře zahrnout vedle dotazu na skupinovou supervizi i otázku na supervizi individuální, případně vymezit tyto dva pojmy tak, aby nebyl zaměňován nástroj profesionální reflexe a sebereflexe externím supervizorem s poradou či konzultací nadřízenými pracovníky jako interními supervizory.

2) Tabulka č. 5: Přehled plnění průřezových ukazatelů programu

Údaj č. 5.4. Z toho počet uživatelů bez základní jazykové gramotnosti (neumí číst a/nebo psát).

Zde není jednoznačně uvedeno, zdali se uživatelé bez základní jazykové gramotnosti míní dospělí klienti nad 15 let či celkový počet včetně dětí předškolního věku. Z některých údajů je patrné, že zde v součtech figurovaly i malé děti.

¹⁴ Na problém upozorňoval zejména TP z Varnsdorfu nebo z Kobylé nad Vidnavkou.

¹⁵ Např. Krásná Lípa.

3)

Údaj č. 5.5 Celkový počet kontaktů TP s uživateli programu ve sledovaném roce

5.6 Z toho počet kontaktů TP typu „práce s rodinou“

5.7 Z toho počet kontaktů TP typu „individuální práce“

5.8 Z toho počet kontaktů typu „práce s komunitou“

Přestože je zde jasný výčet podkategorií uvedených souslovím ‚Z toho‘, někteří autoři měli pravděpodobně na mysli ještě nějaký jiný druh kontaktů, neboť celkový počet se v některých případech neshodoval se součty podkategorií. Možno vyřešit zařazením údaje 5.9. Z toho počet kontaktů v jiné oblasti.

4)

Možno též zařadit údaj o celkovém počtu kontaktů/aktivní spolupráci TP s různými poskytovateli sociálních služeb a jiných institucí: NNO, odbory v rámci úřadů, školami, centry, poradnami. Autor jedné ze závěrečných zpráv uvedl, že by v tabulce pro ně uvítal prostor.

5) Tabulka č. 10: Rizikové formy chování a oblast bezpečnosti romských komunit

Údaj č. 10.5 Počet uživatelů, se kterými TP řešil nezdravý životní styl a problémy spojené s nedostatečnou hygienou

Autoři souhrnné analýzy doporučují uvést vysvětlivku. Závěrečné zprávy ukazují, že si někteří TP nebyli zcela jisti, co lze do tématu zahrnout.

6) Oblast formuláře

Formuláře jsou přehledné, jasné a stručné s doplňujícími vysvětlivkami. Přesto by měl být autorům poslán ukázkový vzor vyplněné závěrečné zprávy, neboť i přes nespornou sofistikovanost formuláře lze některé údaje interpretovat a vyplňovat vícero způsoby.

Literatura

Druhá výzva k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci dotačního programu Podpora terénní práce pro rok 2011. Praha, Úřad vlády ČR 2011. Dostupné na:

http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dotace/*kopie-1-vyhlaseni-dotacniho-programu-pro-obce-podpora-terenni-prace-2011-80847/.

Kritéria hodnocení žádostí o poskytnutí dotace na program podpora terénní práce 2011. Praha, Úřad vlády ČR 2010. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dotace/vyhlaseni-dotacniho-programu-pro-obce-podpora-terenni-prace-2011-75771/>.

Přehled výsledků zasedání hodnotící komise pro program Podpora terénní práce pro rok 2011 – II. kolo. Praha: Úřad vlády ČR 2011. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dotace/vysledky-zasedani-honotitelske-komise-ii-kola-dotacniho-rizeni-programu-podpora-terenni-prace-2011-84176/>.

Šimíková, I. 2011. Souhrnná analytická zpráva k dotačnímu programu Podpora terénní práce 2010. Brno: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.

Výzva Úřadu vlády ČR ve spolupráci s Radou vlády pro záležitosti romské komunity k předkládání žádostí o finanční podporu v rámci dotačního programu podpora terénní práce pro rok 2011. Praha, Úřad vlády 2010. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dotace/vyhlaseni-dotacniho-programu-pro-obce-podpora-terenni-prace-2011-75771/>.

Zásady a podmínky pro poskytování dotací na program. Podpora terénní práce na rok 2011. Praha: Rada vlády pro záležitosti romské komunity 2010. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dotace/vyhlaseni-dotacniho-programu-pro-obce-podpora-terenni-prace-2011-75771/>.

Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2011. Praha, Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny 2012. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/zprava-o-stavu-romske-mensiny-v-cr-za-rok-2011-100979/>.